

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

34 üncü Birleşim

15 . 7 . 1999 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	330
II. — GELEN KÂĞITLAR	332
III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	333
A) ÇEŞİTLİ İŞLER	333
1. — Genel Kurulu ziyaret eden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a başkanlıkça "Hoş geldiniz" denilmesi	333
2. — Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü nedeniyle TBMM'de temsil edilen siyasi parti gruplarının, TBMM'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine tam desteğinin kesintisiz ve şartsız devam edeceğine ilişkin müşterek önermeleri	369:370
B) GÜNDEMĐŞİ KONUŞMALAR	333
1. — Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ile Hükümet ve TBMM'de grubu bulunan siyasi parti genel başkanlarıyla, şahıslar adına konuşmalar	333:368
IV. — SORULAR VE CEVAPLAR	371
A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI	371
1. — Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun ülke genelinde bir ürün yetiştirme planlaması yapıp yapılmayacağına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyş-leri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökaltp'in yazılı cevabı (7/133)	371

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'de toplandı.

Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, zihinsel özürlü çocukların eğitim problemlerine ilişkin gündem dışı konuşmasına, Devlet Bakanı Hasan Gemici,

Bursa Milletvekili Oğuz Tezmen'in, vergi yasalarında yapılan son değişikliklere ilişkin gündem dışı konuşmasına, Maliye Bakanı Sümer Oral,

Cevap verdiler;

İzmir Milletvekili Suha Tanık, NATO müttefik kuvvetleri komutanlığı bünyesinde görev yapmak üzere gönderilen Türk Silahlı Kuvvetleri birliğinin konuşlanmasından sonra Kosova'ya yaptığı ziyaret sırasında edindiği izlenimlere ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı.

İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan :

Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'a, Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin,

Dışişleri Bakanı İsmail Cem'e, Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in,

Vekâlet etmelerinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Amasya Milletvekili Akif Güllü ve 21 arkadaşının, Amasya İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla (10/37),

Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla (10/38),

Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda (10/39),

Birer Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerileri okundu; önerilerin gündemdeki yerlerini alacağı ve öngörüşmelerinin, sırasında yapılacağı açıklandı.

14.7.1999 tarihli gelen kâğıtlarda yayımlanan ve aynı tarihte dağıtılan 37 sıra sayılı Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1 inci sırasına, 38 sıra sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci sırasına, 48 saat geçmeden alınmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi kabul edildi.

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmının :

1 inci sırasında bulunan (6/17),

3 üncü sırasında bulunan (6/19),

4 üncü sırasında bulunan (6/20),

5 inci sırasında bulunan (6/22),

6 ncı sırasında bulunan (6/24),

8 inci sırasında bulunan (6/27),

9 uncu sırasında bulunan (6/28),

10 uncu sırasında bulunan (6/30),

13 üncü sırasında bulunan (6/34),

14 üncü sırasında bulunan (6/35),

Esas numaralı sözlü sorular, ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından ertelendi;

2 nci sırasında bulunan, Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın (6/18),

7 nci sırasında bulunan, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın (6/26),

Esas numaralı sorularına, Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu,

11 inci sırasında bulunan, Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün (6/32),

15 inci sırasında bulunan, Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın (6/41),

16 ncı sırasında bulunan, İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın (6/43),

Esas numaralı sözlü sorularına, Devlet Bakanı Yüksel Yalova,

12 nci sırasında bulunan, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın (6/33) esas numaralı sözlü sorusuna, Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk,

Cevap verdiler.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının :

1 inci sırasına alınan, Türk Bayrağı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/412, 1/398) (S. Sayısı : 37) ile,

2 nci sırasına alınan, Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının (1/406) (S. Sayısı : 38),

Yapılan görüşmelerinden sonra, kabul edildikleri ve kanunlaştıkları açıklandı;

3 üncü sırasına alınan, Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısının (1/301) (S. Sayısı : 22) tümtü üzerinde bir süre görüşüldü.

15 Temmuz 1999 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 19.12'de son verildi.

Mehmet Vecdi Gönül

Başkanvekili

Burhan Orhan

Bursa

Kâtip Üye

Şadan Şimşek

Edirne

Kâtip Üye

II. — GELEN KÂĞITLAR**15 . 7 . 1999 PERŞEMBE****Raporlar**

1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/307) (S. Sayısı : 34) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999) (GÜNDEME)

2. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınır Olay ve Uyuşmazlıklarının Çözümüne Dair Sözleşme ve Sözleşmeye Ait Ek 1 ve 2 Numaralı Protokoller ile Türkiye-Azerbaycan Sınır Hatının Her İki Tarafında Kalan Onar Kilometrelik Bölgenin İçinde Yapılacak Sivil ve Askerî Hava Vasıtalarının Uçuşlarını Düzenleyen Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/314) (S. Sayısı : 35) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999) (GÜNDEME)

3. — Yedek Subaylar ve Yedek Askerî Memurlar Kanunu ile Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/434) (S. Sayısı : 39) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999) (GÜNDEME)

4. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Siyasî Ahlâk Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı : 40) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999) (GÜNDEME)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

15 Temmuz 1999 Perşembe

BAŞKAN: Başkanvekilli Mehmet Vecdi GÖNÜL**KÂTİP ÜYELER: Şadan ŞİMŞEK (Edirne), Mehmet AY (Gaziantep)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34 üncü Birleşimini en iyi dileklerle açıyor, saygılar sunuyorum.

Toplantı yetersayı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) ÇEŞİTLİ İŞLER**

1. — Genel Kurulu ziyaret eden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a Başkanlıkça "Hoş geldiniz" denilmesi

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ülkemizde bulunan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş şu anda Meclisimizi onurlandırmışlardır; kendilerine, Yüce Heyetimiz adına hoş geldiniz diyorum. (Ayakta alkışlar)

Sayın milletvekilleri, "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında bulunan Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci Yıldönümü münasebetiyle yapılacak görüşmelere başlıyoruz.

B) GÜNDEMDEŞİ KONUŞMALAR

1. — Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ile Hükümet ve TBMM'de grubu bulunan Siyasal Parti Genel Başkanlarıyla, şahıslar adına konuşmalar

BAŞKAN – Görüşmelerde, İçtüzüğün 72 nci maddesine göre, siyasal parti gruplarına, Hükümet ve şahısları adına iki üyeye söz verilecektir. Ayrıca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş da Genel Kurula hitaben bir konuşma yapacaklardır.

Genel Kurulun 13.7.1999 tarihli 32 nci Birleşiminde alınan karar gereğince, siyasal parti grupları ve Hükümet adına yapılacak konuşmalar 20'şer dakika, kişisel konuşmalar 10'ar dakikayla sınırlıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'ın konuşması süreyle sınırlı değildir.

Özel gündem gereğince yapılacak konuşmalarda ilk sıra, Hükümet adına Devlet Bakanı Sayın Şükrü Sina Gürel'e aittir.

Buyurun Sayın Bakanımız. (Alkışlar)

DEVLET BAKANI ŞÜKRÜ SİNA GÜREL (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Yüce Meclisimiz, önümüzdeki günlerde kutlanacak Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci Yıldönümü dolayısıyla, Kıbrıs konusunda özel gündemli bu oturumu düzenlemiştir. Tam zamanında gerçekleştirilen bu girişimi nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanını, Dışişleri Komisyonu yöneticilerini ve öteki ilgilileri candan kutluyorum, şükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca, değerli görüş ve değerlendirmelerini bizimle paylaşmak üzere Ankara'ya gelen Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'a saygı ve şükranlarımı sunuyorum. (Alkışlar)

Sayın Denktaş, Kıbrıs'ın ve Türklüğün gerçek bir kahramanıdır. Bunca yıl ulusal davamızın mücahitliğini yapmış, engin tecrübesi, üstün devlet adamlığıyla bizlere yol göstermiştir. Bugünkü katkılarının da aynı işlevi göreceğinden eminim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıbrıs konusu, yeni bir hareketlenme dönemine girer gibi görünüyor; çünkü, G-8 ülkeleri olarak adlandırılan ülkeler, Köln'de yaptıkları Doruk Toplantısında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, Kıbrıs görüşmelerini yeniden başlatma tavsiyesinde bulunmuşlar; Kıbrıs'taki taraflardan bu görüşmeler için bazı güvenceler vermelerini istemişlerdir. Ardından, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Kıbrıs konusunda iki karar kabul etmiş; bunlardan bir tanesiyle G-8 ülkelerinin çağrısını benimserken, ötekileyle de Adada konuşlu Birleşmiş Milletler Barış Gücünün görev süresini uzatmıştır.

İçinde bulunduğumuz bu dönemde yaptığımız bu toplantı, ulusal davamız olan Kıbrıs konusunda bir değerlendirme yapmanıza, hükümetimizin görüşlerini sizlerle paylaşmama olanak sağlamaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıbrıs sorunu, 1950'lerden bu yana Yüce Meclisimizin gündeminde olagelmıştır. Yunanistan'ın, Kıbrıs Adasını ülkesi topraklarına katma isteği, bu konuyu bizim gündemimize taşımıştır. 1960 yılında Kıbrıs Türklerinin eşit haklarla katıldığı bir ortaklık cumhuriyetiyle Kıbrıs konusuna bir çözüm bulunduğu zannedilmiş; ancak, iyimser beklentiler, sadece iki yıldan biraz fazla sürdürülebilmştir. Çünkü, Kıbrıslı Rumlar ve Yunanistan'ın, Kıbrıs Adasını bir Helen adası haline dönüştürme planları hiçbir zaman terk edilmemiş ve 1960'ı izleyen ikibuçuk yıl içerisinde de yürürlüğe konulmak istenmiştir. 1963 yılında, Kıbrıs Türkleri, silah zoruyla, ortak hükümet ve parlamentodan atılmış; Kıbrıslı kardeşlerimizi göçe zorlamak ya da yerinde kalmakta direnenleri de yok etmek amacıyla plan ve programlar yapılmıştır. Uluslararası toplum, Bosna'nın ilk yıllarında olduğu gibi, bu etnik temizlik hareketine seyirci kalmış; bununla da yetinilmemiş ve bu kanlı senaryonun sahiplerini Kıbrıs hükümeti olarak tanımaya devam eden belli başlı devletler olmuştur. Kıbrıs Türk Halkı, bu haksızlığa karşı kahramanca direnmiş; açlık çekmiş; yok olma tehlikesi geçirmiş; ancak, Kıbrıs Rum'unu kendi hükümeti olarak görmemiş; ayrı egemenlik haklarından vazgeçmemiş; kendisine biçilmek istenen azınlık cenderesini kabul etmemiştir.

Kıbrıs Türk Halkının bu zor günleri, 1974 yılında, Türkiye'nin, 1960 Garanti Antlaşmasına dayanarak gerçekleştirdiği müdahaleyle sona ermiştir. Bu müdahale, Adadaki iki ayrı halkın, sınırları belirli iki ayrı coğrafi bölgede toplanmalarını olanaklı kılmış; şiddet hareketleri sona ermiş ve taraflar ekonomik kalkınmalarını hızlandırabilmiş; demokratik kurumlarını güçlendirebilmişlerdir.

Aslında, Kıbrıs sorunu, 1974 yılı sonrasında, Türkiye ve Kıbrıs Türk halkı açısından sona ermiştir. Kıbrıs Türk halkı, o tarihten beri, kendi denetimindeki topraklarda, özgür iradesiyle kurduğu devletin çatısı altında varlığını geliştirmektedir. Buna karşın, Kıbrıs'ta barışı kalıcı kılmak; Rum tarafıyla eşit ortaklık ilişkileri geliştirmek için dostluk elini uzatın, hep, Türk tarafı olmuştur. Adada iki kesimli, iki toplumlu bir federasyon kurulması önerisini yapan; bu amaca yönelik olarak kapsamlı fikirler geliştiren, hep, Türk tarafıdır; ancak, bu iyi niyetli çabalar sonuçsuz kalmıştır; çünkü, Rum tarafı, Adayı bir Helen adası haline dönüştürmek, egemenliğini ve otoritesini kuzeye yaymak, 1974 öncesi koşullarına geri dönmek rüyasından, kendisini hiçbir zaman uyandıramamıştır. Müzakere eder görünmüş; aslında, zaman kazanmaya ve isteklerini gerçekleştirmek için Türkiye'nin zayıf bir anını kollamaya çalışmıştır; ancak, o an, hiçbir zaman gelmemiştir, gelmeyecektir. Türkiye, her zaman Kıbrıs Türk'ünün arkasında olmuş, Kıbrıs Türk halkının güvenliğinden bir parça dahi ödün vermemiştir, vermeyecektir. (Alkışlar)

Baskı, yapay gerilim yaratma, üçüncü ülkelerdeki lobileri faaliyete geçirme yoluyla istediklerine kavuşamayacağını gören Rum-Yunan ikilisi, Kıbrıs'ın, Avrupa Birliği üyeliğini, egemenliklerini kuzeye yayma ve Kıbrıs Türk halkını bir azınlık durumuna düşürme hedefleri için uygun bir yol olarak görmüştür.

Rum yönetimi lideri Klerides, Avrupa Birliği başvurularının siyasi bir manevra olduğunu saklamamaktadır. Ayrıca, tam üyelik sonrasında, bütün Rumların kuzeydeki mallarına kavuşacağını, 1960 Garanti Antlaşması uyarınca Türkiye'nin garantörlük haklarının kalmayacağını, Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleşmesine, Avrupa Birliği üyeliğiyle son noktanın konulacağını söylemekten de çekinmemektedir.

Federasyon fikrine hiçbir zaman sıcak bakmayan; hatta, kendi başkanlık seçimlerini, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin fikirler dizisini ortadan kaldırma vaadiyle kazanan Klerides, Avrupa Birliğiyle tam üyelik müzakereleri başlar başlamaz, federasyon fikrinin en ateşli savunucusu haline gelmiştir. Bu değişikliğinin nedeni nedir?

Zira, Klerides ve ona destek olanlar, Türkiye'nin içerisinde olmadığı bir Avrupa Birliğine üye olduğu takdirde, iki kesimlilik, iki toplumluluk gibi parametreleri, Avrupa Birliğinin iç mekanizmaları sayesinde kolaylıkla aşındırabileceklerini, Avrupa Birliğinin, kişi, mal ve sermayenin serbest dolaşımına dayanan genel felsefesine aykırı unsurlar taşıyacak bir federasyon modelini, kısa bir zaman dilimi içerisinde, istedikleri şekilde sokabileceklerini düşünmektedirler. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, bu başvuruya, sürecin başlangıcından beri karşı çıkmışlar; Rum tarafının, Kıbrıs'taki iki halk adına bu başvuruyu yapmaya yetkili olmadığını, 1959, 1960 Antlaşmaları gereğince, Kıbrıs'ın, Türkiye ve Yunanistan'ın birlikte üye olmadıkları uluslararası kuruluşlara, siyasi ve ekonomik birliklere üye olamayacağını, bunun Kıbrıs Adası üzerindeki Türk - Yunan dengesinin bir gereği olduğunu, bu dengenin bozulmasının Adadaki bölünmeyi kalıcı kılacağını vurgulamışlardır.

Avrupa Birliği, bizim bu uyarılarımıza kulaklarını tıkamış ve Aralık 1997'de, Lüksemburg Zirvesinde aldığı kararla, bir yandan Rum yönetimiyle tam üyelik görüşmelerini başlatmış, öte yandan da, Türkiye'yi Avrupa Birliğinin dışında bırakma kararını açığa vurmuştur. Avrupa Birliği, bu şekilde, Kıbrıs'taki iki halk ve anavatanlar arasındaki dengeleri yıkmış, Kıbrıs Türk Halkına bir azınlık statüsü biçmeye çalışarak ve Kıbrıs sorununa bulunacak çözümün Avrupa Birliği müktesebatıyla uyum içerisinde olması fetvasını vererek, Birleşmiş Milletler müzakere sürecinin temelini teşkil eden, temelini oluşturan eşitlik ve soruna serbest görüşmelerle çözüm bulunması parametrelerini de ortadan kaldırmıştır. Üstelik, Avrupa Birliğinin, Aralık 1997 Lüksemburg Doruk Toplantısında alınan kararlarda, Kıbrıs Türk Halkını, bir azınlık konumuna indirgeme planı açıkça belirtilmiştir.

Bütün bu gerçekler karşısında, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kıbrıs konusunda yeni yaklaşımlar benimseyip, yeni politikalar üretmeye başlamıştır. Avrupa Birliği ve Yunanistan ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında hangi adımlar atılıyorsa, biz de, Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında aynı adımları atmaya başladık. Böylece, Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında kapsamlı bir bütünleşme süreci başlatılmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bağımsız ve egemen bir devlet olarak varlığını sürdürmesinin güçlü bir ekonomik yapıdan geçtiği göz önünde bulundurulurken, 250 milyon dolarlık bir kredi paketiyle desteklenen, kapsamlı ekonomik önlemler yürürlüğe sokulmuştur.

Balonla su götürme projesi dahil, önemli projeler gerçekleştirilmiştir.

İki ülke arasında hedeflenen ortak ekonomik alanın altyapısını oluşturan bir dizi anlaşmaya imza atılmıştır.

Bugün, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti büyük bir şantiye görüntüsündedir. Otoyollar, limanlar genişletilmekte, altyapı yatırımları kesintisiz sürdürülmektedir.

Var olan üniversiteleriyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, uluslararası alanda kendisine yer bulan bir bilim ve kültür merkezi olma durumundadır.

Avrupa Birliği ile Rum tarafı arasındaki üyelik müzakerelerinin başlatılması sonrasında, anlamlı bir görüşme sürecinin ancak Ada'daki iki devlet, iki ayrı devlet arasında gerçekleştirilebileceği gerçeği, Sayın Denktaş'ın 31 Ağustos 1998 tarihinde konfederasyon önerisini yapmasıyla uluslararası alana iletilmiştir. Bu şekilde, Kıbrıs Türk tarafı, bir kez daha uzlaşıcı ve barıştan yana olan yüzünü sergilemiştir.

İşte, bu aşamada da G-8 ülkelerinin gelişiminin ortaya çıktığını görüyoruz. Bu ülkeler, Kıbrıs müzakere sürecinin önkoşulsuz olarak başlatılmasını, tüm sorunların masaya yatırılmasını, müzakerelerin sonuç alınmaya kadar sürdürülmesini ve bunlara ek olarak da, bu müzakerelerde Birleşmiş Milletler kararlarının bütünüyle dikkate alınmasını istemektedirler.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu noktada, G-8 ülkelerinin bir çelişmesine dikkatinizi çekmek istiyorum: Bu ülkeler, bir yandan görüşmelerin önkoşulsuz olmasını istemekte, öte yandan ise, görüşmelerde Birleşmiş Milletler kararlarının bütünüyle dikkate alınmasını istemektedirler. Bu kararlar, Rum tarafını, hiçbir yasal dayanağı olmamasına rağmen, Kıbrıs'ın yasal hükümeti olarak tanıyan kararlardır. Kıbrıs sorununa şimdiye kadar bir çözüm bulunamamasının en önemli nedeni, bu kararların, bu yaklaşımların, başkaları tarafından da benimsenmesidir; çünkü, tüm görüşmelerde, Sayın Denktaş ve Klerides, sözde eşit toplum liderleri olarak masaya oturmakta; ancak, görüşme masasından kalkıldığında, Rum tarafı, kendi liderlerini, yeniden, başkalarına, devlet başkanı olarak kabul ettirmiş olarak masadan kalkmakta, oysa, Sayın Denktaş, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olmasına rağmen, toplum lideri statüsüne geri dönmektedir.

Böyle bir eşitsizlik düzenine dayalı müzakere sürecinden bir sonuç alınamayacağı bilinmesine rağmen, Kıbrıs Türk tarafı, barış ve istikrara verdiği önemin bir göstergesi olarak, görüşmelere, şimdiye kadar, bu çerçeveyi kabul ederek katılmıştır; ancak, özellikle Avrupa Birliği'nin Lüksemburg kararlarından sonra aynı yöntemin uygulanmasına olanak bulunmamaktadır. Kıbrıs'ta parametreler Ada'daki gerçekler temelinde oturtulmadan ve var olan güvensizlik ortamı aşılmadan başlatılacak bir müzakere sürecinin başarı şansı olmayacaktır.

Kıbrıs'ta, bugün, Ada'nın iki halkını temsil eden, iki eşit, egemen ve demokratik devlet vardır. Kıbrıs sorununa bir çözüm, üçüncü taraflarca değil, ancak iki devlet arasında bulunduğu ve iç ve dış dengeleri koruduğu zaman kalıcı olabilir. Bunun için yapılması gereken, belirli vadeler koyarak tarafları görüşmeye zorlamak değil, sonuç alıcı görüşme için gerekli zemin ve ortamın oluşmasının yolunu açmaktır; bu ise, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ayrı varlığının kabulünden geçmektedir.

Kıbrıs görüşme sürecinin içinde bulunduğu çıkmazı aşmak ve müzakere zeminini doğru parametrelere oturtmak amacıyla, Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş, 31 Ağustos 1998 tarihinde, Ada'daki iki devlet arasında konfederasyon oluşturulmasını öngören bir öneri yapmıştır. Bu öneri, hükümetimizce desteklenmektedir ve bu öneri, geleceğe sağlıklı bir bakış oluşturmaktadır. Umarız, herkes, bu önerinin, Ada'daki gerçekleri yansıtan, Ada'daki gerçeklerden kalkılarak oluşturulan bir öneri olduğunun bilincine kısa zamanda varır.

Avrupa Birliği ise, artık, Kıbrıs konusunda taraf olmayı seçmiştir. Bir yandan, Türkiye ile ilişkilerini geliştirmeyi Kıbrıs ve Türk-Yunan sorunlarına bağlayan Avrupa Birliği; öte yandan da, Güney Kıbrıs Rum yönetimini uzlaştırmaz bir tutum doğrultusunda cesaretlendirmektedir. Güney Kıbrıs Rum yönetimi, Avrupa Birliğinden aldığı cesaretle, Kıbrıs'ta ve bölgede bir gerilim politikası sürdürmeye başlamıştır; Ada'ya ileri teknoloji ürünü saldırı silahları getirmekte, Yunanistan'a tahsisli askerî hava ve deniz üsleri kurmakta, Türkiye'ye yönelik PKK terörizmine destek vermektedir. Bütün bunlar, Kıbrıs'ta ve bölgede gerilimi artıran ve anlamlı bir görüşme sürecinin önünü tıkayan gelişmelerdir.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan bu yana, bölgesinde barış ve istikrarın teminatı olmuştur. Ortadoğu'da, Kafkaslarda, Akdenizde ve Balkanlarda istikrarsızlık ve sorunların baş gösterdiği dönemlerde Türkiye, sağduyu ve sorumluluk içinde hareket etmiş ve bölgesinde barış, istikrar ve güvenin kaynağı olmuştur. Bugün, Kıbrıs'ta ve Doğu Akdenizde huzur ve güvenin teminatı da Türkiye'dir. Yirmibeş yıldır Kıbrıs'ta barışı kalıcı kılan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ada'da oluşturduğu güvencedir. Türkiye'nin anlaşmalardan kaynaklanan garantörlük hakkını kullanarak gerçekleştirdiği Barış Harekâtı, benzeri olmayan bir barışı koruma, kollama harekâtıdır. Bugün, Kosova'da NATO'nun bizim de katkılarımızla gerçekleştirmeye çalıştığını, biz, yirmibeş yıl önce, Türk insanının özverisiyle, canıyla, kanyla Kıbrıs'ta gerçekleştirdik. Yirmibeş yıldır Kıbrıs'ta devam eden barış ortamı, böylesine güçlü temelleri olan bir barıştır ve bunun bozulmasına izin veremeyiz. Biz, barışı, Rum-Yunan tarafının ağır silahlanmasına, Bafta Yunanistan'a tahsisli hava üssü açılmasına, S-300 girişimlerine, PKK terörüne verilen desteğe ve Kıbrıs Türk Halkına uygulanan zalimce ambargo ve benzer haksızlıklara karşın korumakta kararlıyız. Artık, Kıbrıs'ta gerek duyulan da, Ada'da iki devlet arasında bir barış anlaşmasının yapılmasıdır. Sayın Denктаş'ın 31 Ağustos 1998'de yapmış olduğu konfederasyon önerisi, gerçekçi bir biçimde bu barışın çerçevesini çizmektedir; geleceğe dönük, sağlıklı bir bakış açısını ortaya koymaktadır. Kıbrıs'ta zorlamayla ne Türkiye'ye ne de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine hiçbir geri adım kabul ettirilemez.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu konuda kimsenin kuşkusu olmasın, unutulmasın ve bugünkü kararlılığımızın bir simgesi olarak bilinsin ki, 1974'te Barış Harekâtına karar veren ve yalnız Kıbrıs Türkünün değil, bütün Türk Ulusunun esenlik ve güvenliğinin temel taşlarını yerleştiren hükümetin Sayın Başbakanı, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin de Başbakanıdır. (Alkışlar)

Hükümetimizin temel anlayışı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, Türkiye'nin esenliği ve güvenliği için bir güvence oluşturduğudur. Kıbrıs'ta herkesin içine sinen bir son nokta bulunmak isteniyorsa, bu, ancak, Ada'daki iki devletin varlığı gerçeğinin herkes tarafından, konuyla ilgilenen bütün taraflarca kabul edilmesinde yatmaktadır; ancak, böyle bir son nokta bulunabilir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu duygu ve düşüncelerle, sizlere ve Cumhurbaşkanını Sayın Denктаş'a en iyi dileklerimi ve en derin saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Devlet Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, şimdi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denктаş, Genel Kurula hitaben bir konuşma yapacaklardır.

Buyurun Sayın Cumhurbaşkanım. (Ayakta alkışlar)

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI RAUF DENKTAŞ – Teşekkür ederim efendim, çok sağ olunuz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yüce Türk Ulusunun iradesinin temsil edildiği yer olan Yüce Meclisinizde, millî davamız Kıbrıs meselesi hakkında, sizlere hitap etme fırsatını bana vermiş olduğunuz için, şahsım ve halkım adına sizlere en içten duygularla teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

Kıbrıs davasının teşhisi yapılmadan, sözde dost ülkelerin yıllardır yapmış oldukları girişimler tek bir sonuç vermiştir; bu da, ortaklık cumhuriyetini, iyice hazırlanıp planlayarak yıkmış olan Miloseviç'in metotlarıyla, kurucu ortak Kıbrıs Türkünün haklarını yok edip, Kıbrıs'ı evvela bir Rum cumhuriyetine dönüştürüp enosisle sıçrama tahtası yapmak için harekete geçmiş olan Kıbrıs Rum liderliğini, meşru Kıbrıs hükümeti addetmek suretiyle, Rum liderini ve halkımı, meşru Kıbrıs hükümeti oldukları yönünde inandırmak olmuştur. Bu inanç, otuzaltı yıldır, Kıbrıs meselesinin hallini önleyen aşılmaz bir engel haline gelmiştir. Kurucu ortak Kıbrıs Türklerinin kahramanca mukavemetine ve haklarını korumak için yıllarca çekmiş olduğu zahmetlere ve yapmış oldukları fedakârlıklara rağmen, bu yanlış tutum, maalesef, bugüne kadar devam etmiş ve böylelikle, meşru Kıbrıs Cumhuriyeti dedikleri Rum idaresinin Türklere yapmış olduğu tüm baskılara, insanlık dışı davranışlara, haksızlığa ve jenosit teşebbüslerine bilerek veya bilmeyerek ortak olmuşlardır.

Kıbrıs meselesinin içinden geçmiş olduğu tüm safhaları, büyük Türk Ulusu bizimle birlikte yaşamıştır. O günlerde bizimle birlikte ağladınız, bizimle birlikte coşunuz, bizimle birlikte kahroldunuz. Bir Rum papazın, bir halka, uluslararası anlaşmaları ayaklar altına alarak "anayasa ölmüştür, gömülmüştür" diyerek reva gördüğü haksızlığa dünyanın nasıl tahammül ettiğine birlikte şaştık, birlikte üzüldük. Bugün, o günler arkada kalmıştır. Şanlı Türk Barış Harekâtının 25 inci yılını idrak etmek üzereyiz; 25 yıldır Ada'da sulh vardır, sükûnet vardır.

Kosova'ya barış götürün, Kosova'da coşkuyla karşılanan Mehmetçik, 25 yıl önce, Kosova'da NATO'nun bir buçuk ayda büyük zayıf verdirek yapmış olduğu harekâtı, yüzde 100 bir başarıyla üç dört günde yapmış, Kıbrıs Türkünü zulümden ve yok edilmekten kurtarmıştır. (Alkışlar) Adaya, Yunanistan'ın yerleşmesi önlenmiş, jeopolitik açıdan Anavatanın hayatı çıkarları olan Kıbrıs'ın, Girit misali bir Yunan adasına dönüşmesine engel olunmuştur.

Sayın Ecevit Hükümetinin, Barış Harekâtı için almış olduğu kararı onaylayan bu Yüce Meclis olmuştur. Şimdi, Barış Harekâtının 25 inci yılında Yüce Meclisinizi, coşku ve saygıyla tekrar selamlıyorum. (Alkışlar)

Cumhuriyet hükümetleri, her zaman Kıbrıs meselesinin heba olmaması için ellerinden gelen her şeyi yapmışlardır. Bu onurlu sonucu, Yüce Meclisinizin, Kıbrıs meselesi deyince partilerüstü şahlanışında, partilerüstü bir yaklaşımla ve oybirliğiyle aldığınız millî kararlara borçluyuz. Size, yürekten teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün, Kıbrıs meselesinin süratle halledilmediğinden şikâyetçi olanlar, "Kıbrıs meselesinin halli" çok uzadı diyerek derhal halli için bize baskı yapanlar bir gerçeği gözardı etmektedirler; meseleye doğru bir teşhis koymamışlardır. Yıllardır, ben, bunu talep etmekteyim, Güvenlik Konseyinden, Genel Sekreterden, bize gelen tüm diplomatlardan ısrarla talep etmekteyim; Kıbrıs meselesine doğru teşhis koyunuz ki, yazacağımız reçetenin yararı olsun; Kıbrıs meselesine teşhis koyunuz ki, otuzaltı yıldır bize yapılan haksızlığa son verilmiş olsun; adaletsizlik, haksızlık, kanunsuzluk, eşitsizlik üzerine, barış, uzlaşma bina edilemez diyorum.

Kıbrıs meselesi nedir? Klerides'e göre, Kıbrıs meselesi, Rumlar için, 1960 anlaşmalarını ortadan kaldırarak, 1960 ortaklık cumhuriyetini Rum cumhuriyetine dönüştürmek siyaset ve kanlı eylemlerinden kaynaklanan bir meseledir. Kendi generalleri Yorgo Karayannis'in dediği gibi, 1960 Ağustosunda Makarios, cumhuriyetin kuruluşunu imzaladığı ay, EOKA'cı İçişleri Bakanına talimat

vermiş "Rumları silahla ve savaşa hazırla" demiştir. Karayannis'e göre, üç yıl içerisinde Makarios, kâfi derecede silahlandığının bilinci içerisinde, savaş emrini vermiştir. Bu dönemde, Klerides, vurucu teşkilatın ikinci başkanıdır.

Yine Klerides'e göre, Kıbrıs Türklerinin siyaseti, 1960 anlaşmalarında elde ettikleri hakları korumak, ortaklık cumhuriyetini idame ettirmektir; bu, doğru bir teşhistir. Türk tarafı, barışa dönüş için daima esnek davranmıştır; ancak, biz, esnekliği, hiçbir zaman, eşit egemenliğimizden ve Anavatan Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki haklarından vazgeçme olarak algılamadık. Rum-Yunan ikilisinin otuzaltı yıldır bizden beklediği taviz ise, bunlardan vazgeçmemizi öngörmektedir. Bizim esnekliğimizi zaaf addeden Rum-Yunan ikilisi, hukuku çiğneyerek, kan akıtarak elde ettiği sahte bir unvan altında, dünyayı kandırmayı bizimle uzlaşmaya tercih etmiştir. Bu nedenledir ki, uzlaşmaya varılmadı; çitnik, Kıbrıs'ın Miloseviç'i Makarios'u ve ondan sonra gelenleri, ellerindeki masum insanların kanlarına rağmen, meşru hükümet olarak tanımak gâfletinde bulunan hükümetler, bunu yapmakla, Makarios'a "sakın, olduğun mertebeden, meşru Kıbrıs hükümeti mertebesinden, bu unvan ne kadar sahte, geçersiz ve yasadışı olsa da inme; biz, seni meşru hükümet yapıcaya kadar direteceğiz" mesajını vermiş olduklarını fark edemediler; hâlâ bu gerçeği idrak etmemekte direnkedirler.

Rumlar, amaçlarının Kıbrıs Türkünün ortadan kaldırmak olduğunu saklamıyorlar. Bütün bu vahşet ve şiddeti, aynı zamanda, Türkiye'yi bölgeden uzaklaştırmak için yaptıklarını ifşa ediyorlar. Bütün bunları, yabancıların dikkatine getiriyoruz; kale almıyorlar. Kıbrıs Cumhuriyetinin kurucularından ve egemenliğin kaynağından biri olan, siyasi eşitliği uluslararası anlaşmalarla perçinleşmiş Kıbrıs Türkünün haklarını gasp eden Makarios'u baş tacı yaptılar. Böylelikle, bilerek veya bilmeyerek, bizi, bir Rum cumhuriyetinde azınlık durumuna indirgemek için ellerinden geleni yapmış oldular.

Kıbrıs Türkleri olarak, bu meşru addedilen sahte Kıbrıs hükümetine boyun eğmediğimiz için, bizi ve özellikle beni uzlaşmaz ilan ettiler. Bunu yapmakla, dünyanın suçlaması karşısında adaletsizliğe boyun eğeceğimizi, halkımızın can ve kan pahasına koruduğu eşit egemenlikten, Türkiye'nin garantisinden taviz vereceğimizi sandılar; temsil ettiğimiz Yüce Ulusun, haksızlık karşısında direnmeyi millî onur addettiğini hesaba katmadılar; millî namus ve şeref için, hürriyet için "ya istiklal ya ölümlü" diyen bir milletin çocukları olduğumuzu düşünemediler. (Alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, Kıbrıs'ta Türk olmanın diyetini ödemekteyiz, ödemeye devam edeceğiz, boyun eğmeyeceğiz. Hakta inandık, adalete inandık; milletimize, Anadolu'nun kahraman insanına, siz kardeşlerimize güvendik ve hakkı koruma azmiyle yolumuza devam ettik; baş eğmedik. Baş eğmekle, zulüm karşısında gerilemekle meydana gelecek anlaşmalar ancak yeni felaketlerin başlangıcı olur. Biz, halkımıza böyle bir sonucu yapar bir anlaşmayı layık görmedik. Bizi her defasında hükümetleriniz ve Meclisiniz desteklemiştir, bunun mutluluğunu ve gururunu yaşamaktayım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Barış Harekâtından sonra da, Anavatan Türkiye, uzlaşma yollarını açık tutmak için elinden gelen her şeyi yapmış ve bizleri de o yönde irşat etmiştir. Bütün samimiyetimizle bu yönde yapmış olduğumuz her girişim Rumlar tarafından reddedilmiştir; çünkü, onlar için meşru Kıbrıs hükümeti unvanını muhafaza etmek başta gelen millî görevdir.

1971'de Klerides'in şu beyanatına bakalım: "Çözümüstüzlük, bizim için en iyi çözümdür. Bugün, neyse yarın da oyuz, gelecek yıl da oyuz, her yıl o olacağız. Yüzde yüz Rumlardan oluşan bir idareyi dünyaya meşru Kıbrıs Hükümeti olarak tanıttık, içimizde vetosuyla bir cumhurbaşkanı muavini yoktur, üç Türk bakan yoktur, biz, meşru hükümet olarak tanınmaktayız. O halde, Türkleri

ne diye içimize alalım; onlar Ada'nın yüzde 3'üne sıkıştırılmış vaziyette ekonomik açıdan perişan durumdadırlar; ya bize boyun eğecekler veyahut da Ada'dan çıkıp gideceklerdir; siyaset budur." Geriye gidersek, Makarios'un görüşü de bu doğrultudadır. O da "ya boyun eğenler ve azınlık statüsü kabul ederler ya da giderler" demişti. Akridas Planını okumuş olanlar da görecektir ki, bu jenosit planının öngördüğü de budur. Bugün, Klerides'in konuya bakışında zerre kadar bir değişiklik yoktur; ona göre, mesele bir işgal meselesidir. Dolayısıyla, Kıbrıs meselesi halledilsin diyen dış dünyanın neden bu gerçeği görmediğini anlamak zordur. Biz, göremediklerini zannetmiyoruz, bizim direnemeyeceğimizi zannederek, Türkiye'nin müdahalede bulunamayacağı hesabını yaparak kazanacak sandıkları ata oynamak istediler, yola yanlış çıktılar. Maalesef, yanlış yolun kendilerini uzlaşmaya değil, Kıbrıs Türklerini yok etmeye doğru götürmekte olduğunu gördükleri halde, bu yanlış yoldan dönmeyi ve Rum tarafına "siz hangi hakla bütün Kıbrıs'ın hükümeti olduğunuzu iddia ediyorsunuz" sorusunu sormayı akla getiremiyorlar; yok edilmekten kurtulduk, boyun eğmiyoruz diye bizi suçlamayı yeğliyorlar.

Bugün, bizi görüşme masasına davet edecekleri yönünde haberler dolaşmaktadır. Hangi görüşme masasına diye soruyoruz, yapılan açıklamaları inceliyoruz. Bütün bu girişimler, sanki arada hiçbir şey olmamış, sanki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Halkı adına bazı kararlar alınmamış ve bu kararlar Türk hükümetleri tarafından kabul edilmemiş, benimsenmemiş, desteklenmemiş, sanki Türk hükümetleri, karşılaştığı diplomatlara ve ilgili ükelere durumu tekrar ve tekrar anlatmamış gibi bir davranışla, bizi toplumlararası görüşmeler masasına davet etmektedirler. Toplumlararası görüşmeler yıllardır sürmüştür; masada dirsek çürüttük, masada günlerimizi, aylarımızı, yıllarımızı, gecelerimizi ve gündüzlerimizi heba ettik; barış olsun diye, uzlaşma olsun diye uğraştık; hak yerini bulsun diye çaba harcadık; ancak, Klerides'in cumhurbaşkanlığına seçildiği ilk günden itibaren "Türk tarafıyla görüşecek bir konu yoktur. Kıbrıs meselesi, 1974'te başlayan işgal meselesidir; Rum göçmenlerin insan hakları meselesidir, göçmenler yerlerine gitmelidir" siyasetiyle karşıma çıkmıştır.

Avrupa Birliğinin, Yunanistan'ın şantajına boyun eğerek aldığı karara göre, müracaat, Kıbrıs adına, geçerli, yasal bir müracaattı. Türk tarafının, bu, sözde güzel teşebbüse karşı çıkışını anlamak istemiyorlar. Kıbrıs meselesi, Avrupa Birliğine girme meselesi haline getirilmiş; ortada Kıbrıs'ın tümünü şamil, meşru, müşterek bir hükümet kurma sorunu bir yana itilmiştir. "Avrupa Birliğine girmem" diyen Türk tarafı, uzlaşmazlık ve bağınazlıkla suçlanıyor. Biz "Avrupa Birliğine Türkiye'siz girmeyiz, anlaşmalar bunu amirdir; bu, tek yanlı ve yasal olmayan müracaatın altında sinsi bir Yunan siyaseti yatmaktadır" dedikçe, suçlama devam etmektedir. Rumlar için öncelik, bizimle uzlaşma değildir, hiçbir zaman bizi yeniden eşit şartlarda içlerine almayı düşünmediler. Onlar için öncelik "sahte Kıbrıs hükümeti" unvanı altında Kıbrıs'a sahip olmaktır. Avrupa Birliği yolu, bu yönde atılmış hesaplı bir adımdır.

Rumlar açısından Avrupa Birliğinin önemi aşıkardır. Kıbrıs olarak, Türkiye ve Yunanistan'ın müştereken üye olmadıkları bir birliğe "Kıbrıs Cumhuriyeti" diye bilinen 1960 ortaklık cumhuriyetinin girmesi, 1960 anlaşmalarıyla yasaklanmıştır. Enosis ve taksim kanun dışı edildiği gibi, dolaylı yoldan enosisle gidilmemesi için de bu tedbir alınmış ve taraflar buna rıza göstermiştir. Ada'nın Rumlaşmasını ve enosisi engelleyen bu anlaşmaların dışına çıkmak, bu anlaşmaları ortadan kaldırmak ve Kıbrıs Türklerinin ortaklık haklarını yok etmek için başlattıkları kanlı mücadele sonunda, tek başlarına, sadece unvan olarak sahip oldukları "Kıbrıs Cumhuriyeti" adı altında Avrupa Birliğine, üyeliği başardıkları takdirde, 1960 anlaşmalarıyla Kıbrıs Türklerine verilmiş olan haklar, bu hakların ötesinde, kurtarılmış olan haklar ve Türkiye'ye verilmiş olan haklar ortadan kalacak, kaldırılacak hesabı içerisindedirler.

Bu yanlış hesapta, maalesef, Avrupa, kendilerini desteklemekte ve Türkiye'nin, Kıbrıs'ın Avrupa Birliğine girmesi konusunda veto hakkı olmadığını söyleyebilmektedirler. Türkiye'nin "Kıbrıs, Avrupa Birliğine üye olamaz; Türkiye ve Yunanistan'ın birlikte üye olmadıkları bir kuruluşla giremez" şeklindeki yasal ve siyasi itirazlarını anlamak istemiyorlar. Kıbrıs meselesinin, 1959-1960'ta, Türk-Yunan dengesi üzerine kurulduğunu ve bu nedenle bu maddenin hayatı anlamı olduğunu görmek ve anlamak istemiyorlar. Bizden istedikleri, bu konuyu masaya getirmemek ve tüm Kıbrıs adına yapıldığını sandıkları Rum müracaatını benimsemektir. Bunu reddediyoruz, bu oyuna gelmeyeceğiz diyoruz; Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki haklarına dokunamazsınız noktasında diretiyoruz. (Alkışlar) Türkiye "Avrupa Birliğine üye olacak bir Kıbrıs Cumhuriyeti yoktur; Kıbrıs'ı temsil eden bir hükümet yoktur, müracaatı yapan Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti değil, sadece Rum Cumhuriyetidir, güneydeki insanlardır, Türkleri bu müracaat kapsamaz" diyor; ama, kimse bunu da anlamak istemiyor. Biz bu konuda sonuna kadar ısrarlı olacağız.

Avrupa Birliği üyesi ülkelere soruyoruz: Kıbrıs Cumhuriyeti dediğiniz Rum idaresini niye üye olarak arantza almaya kalkışıyorsunuz?

Kıbrıs'ta otuzaltı yıldır durum şudur: Hak ve adalet için, insan hakları için, uluslararası anlaşmaların küsiyeti için mücadele eden Türk insanını siz cezalandırmaktasınız, hatta, onları Ada'dan yok etmek isteyen insanları hükümet addederek, bunlara "silahlanabilirsin, egemenliğini kuzeye, Türklerin üzerine de yayabilirsin" mesajını vermektedir ve Kıbrıs meselesini bir o kadar daha tahrik etmektedir. Bunu yapma hakkını nereden buluyorsunuz? Bu soruyu sordüğümüzde "ne yapalım, herkes böyle diyor" diyorlar. Herkes böyle diyor, kimse Kıbrıs meselesine yeniden bakmak, bir teşhis koymak ihtiyacını duymuyor. Herkesin dediği olacaksa, 21 inci Yüzyıl dünyasında, adalet, hak, hukuk, hukukun üstünlüğü, insan hakları ortadan kalkacak bir durumla karşı karşıya kalacağız demektir. 21 inci Yüzyılda öngörülen, dünyanın, hukukun üstünlüğüne, demokrasiye ve insan haklarına dayalı bir dünya olacağı ümidini insanlık adına yitirmek istemiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz, 1963 ve 1974'te olanları bugünkü durumun nedenleri olarak anlatmaya kalkıştığımızda, bize "geçmişte yaşamayınız, bugüne bakınız" derler. Yunanistan ve Rum tarafı, Kıbrıs meselesini 1974'te başlamış bir istila ve göçmenlerin evlerinden, yurtlarından olması meselesi olarak takdim ettiğinde, onlara hak veriyorlar ve sözde Kıbrıs cumhuriyeti hükümetinin davranışlarını, girişimlerini kabul ederek insan hakları mahkemesinde Türkiye aleyhine tek yanlı kararlar alabiliyorlar.

"Kıbrıs hükümeti" sahte ünvanı altında Yunan-Rum tarafı, toplumlararası görüşmelerde varılan veya varılabilecek ne kadar parametre varsa hepsini ortadan kaldırıyor, buna kimse ses çıkarmıyor. Biz "Kıbrıs Rum idaresi meşru hükümet değildir, hükümetimiz değildir, bunu, kendilerine söyleyiniz" dediğimizde uzlaşmaz oluyoruz.

Bu şartlar altında, yıllardır bu haksız saldırılara karşı direndik ve nelicede, ısrarım üzerine, 1997'de New York'ta ve Brion'da Rum tarafıyla yüz yüze iki görüşme yaptık. Bu görüşmeler esnasında, Avrupa Birliği, Kıbrıs Rum İdaresine tam yeşil ışık yakarak, Kıbrıs'ın aday bir ülke olarak yoluna devam edebileceği işaretini verince, Klerides cesaretlendi ve bizimle çok açık konuştu. Kendisine sorular yönelttim "masa başında yeni bir ortaklık cumhuriyeti kurmak teşebbüsündeyiz; dolayısıyla, düşmanlığa, ekonomik ambargolara, spor ambargolarına, her yerde önümlü kesmeye, bizi jenositten kurtarmış olan Anavatanımızı işgalci olarak takdim etmeye, Yunanistan'a üsler vermeye, Yunanistan'dan paralı asker getirmeye, silaha günde 1 milyon dolar harcamaya ve tek yanlı olarak Avrupa Birliğine müracaata ne dersin; bunlar, yapmakta olduğumuz görüşmelerle nasıl bağdaşır" sorusunu sordüğümde, bana, açıkça, şunu söyledi: "Unutma, biz, toplumlararası görüşmelerdeyiz

İşaret ettiğin icraatlar hükümet icraatlarıdır. Toplumlararası görüşmeler devam ediyor diye hükümet icraatı durmaz, bunlar devam eder." Yani, biz, masada eşit toplum liderleri olarak konuşurken, Rumlar, Kıbrıs hükümeti adı altında, Kıbrıs'a sahip çıkma eylemine korkusuzca devam edebileceklerdir. Klerides'e, cevaben şunu söyledim: "Yani, hükümet olarak sen, bütün bunları, bizim de iyiliğimiz için hükümetimiz olarak mı yapıyorsun?" Bu soruma "bütün Kıbrıs için yapıyoruz; hakkımızdır, hükümet icraatıdır, karışmazsınız, bunlar devam edecektir" cevabını vermiştir. Tekrar sordum: "Yani, siz, bizim hükümetimiz misiniz? Bunu mu söylemek istiyorsun? O halde ben burada ne yapıyorum?" Yine, Avrupa Birliğinden aldığı cesaretle şu cevabı verdi: "Ben, sizin hükümetiniz olmadığını biliyorum; ancak, bütün dünya bana Kıbrıs hükümeti olduğumu söylüyor. Benim dünyaya 'hayır, ben, Kıbrıs hükümeti değilim' dememi mi bekliyorsun!" Böylelikle, Klerides, Kıbrıs meselesinin neden halledilmediğini ve neden iki taraf arasında uzlaşma olamayacağını ortaya koymuş oldu. Bu nedendir ki, ben, devamlı surette dünyaya sesleniyorum: Sizin, kendinizin ortaya koyduğu bu engeli kaldırmak görevi size düşmektedir; Rumlara "siz, Kıbrıs'ın hükümetisiniz, Türklerin hükümeti değilsiniz" demek görevi sizlerindir. Bu görevi yapmadıkça, Rum, asla bizimle bir uzlaşmaya gelmeyecektir. İsterse gelsin!

Klerides, Kıbrıs meselesinin halli için öngördüğü formülü de şu şekilde açıklamaktadır. Bunu dikkatle dinleyeceğinizden eminim; buna biz razı olabilir miyiz, siz razı olabilir misiniz: "Kıbrıs Cumhuriyetinin egemenliği tartışılmaz." Kendileri egemen cumhuriyetin meşru hükümetidirler. "Bu hükümetin toprak bütünlüğüne, bağımsızlığına, egemenliğine gölge düşürülmeyecektir." Görüşmeler bu önartılarla yapılacaktır. Güvenlik Konseyinin bütün kararları bunu amirdir. Bu kararlar değişmedikçe, Klerides'ten, Yunanistan'dan Kıbrıs konusunda uzlaşma beklemek hayaldir. Bunlar değişmeyeceğine göre, bizim görevimiz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini ayakta tutmak, yaşatmak, yüceltmek ve Anavatanla aramızdaki bağları daha da sıkılaştırmak, daha da güçlü hale getirmektir. Klerides devam ediyor: "Mal, mülk değişimini müzakere etmeyeceğim." Bunu müzakere etmeyeceğine göre ne yapacak; -Avrupa yasalarına aykırıdır bu; insan hakları meselesidir- bütün göçmenler eski yerlerine gidecek. Türk göçmenler eski yerlerine dönmeyeceğine göre, Türk göçmenlerine gösterilen yol, denizdir, göçtür veya toplumezardır. "Çocukluslu güç olmalıdır, garanti anlaşması değişmelidir." Üçü Meclisin, Şanlı Türk Ulusunun ve insaf sahibi dost ülkelerin, bu siyaseti, gereğince değerlendirmekte olduğundan eminim. Kıbrıs'a sahip çıkma siyaseti alabildiğince devam ediyor; Kıbrıs'ı Rumlara bırakmama siyaseti, alabildiğince, bizim millî görevimiz oluyor. (Alkışlar)

Avrupa Birliğinden gelen sesler ve alınan kararlar, maalesef, bu Rum yaklaşımını desteklemektedir. Türkiye'ye bu konuda söz hakkı tanımayan bu yaklaşımla, Kıbrıs'ı Yunanistan şantajına boyun eğmiş bir Avrupa Birliğine üye yaparak, Kıbrıs üzerindeki Türk haklarını ortadan kaldırma planı yürütülmektedir. Direnişimiz buna karşıdır; direnişimiz, Türkiye'yi, Kıbrıs ve bölgesinden uzaklaştırmak isteyenlere karşıdır. Bizim mücadelemiz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin güçlendirilerek varlığını sürdürmesi, Türk Ulusunun Kıbrıs ve Doğu Akdenizde hak ve menfaatlarının korunmasıdır; bu yoldan dönmeyeceğiz. (Alkışlar)

Bizi uzlaşmazlıkla suçlayanlara, uzlaşmazlığın Rumlardan kaynaklandığını anlatmak zorundayız. Yukarıda izahını yaptığım siyaset, Kıbrıs'a sahip çıkma siyasetidir; Akridas planının, silahsız bir şekilde, Avrupa yoluyla yürütülmesidir. Rum göçmenlerin yerlerine dönüştürülen insan hakları olarak tanımlayan Rum-Yunan ikilisi, bunun, Türk göçmenleri denize dökmek veya göç ettirmek anlamına geldiğinin idraki içindedir; çünkü, Türklerin güneye, zulüm çemberine dönmeyeceklerini çok iyi bilmektedirler; kısacası, jenosit hareketi devam etmektedir.

Bafta Yunanistan tahsisli hava üssü açılması, S-300 füzelerinin konuşlandırılması teşebbüsü, Rum tarafınca Türkiye'ye karşı açılan davalar, devam eden Rum-Yunan silahlanması, Kıbrıs Türk Halkına karşı, başta spor olmak üzere her alanda uygulanmakta olan ambargolar... Bu Rum-Yunan zihniyeti işte budur. Bunlara dur diyen yok. Rum, bunları yasal hak biliyor, "görüşmeler devam etse de bu haksızlıklara devam edilecektir" diyor ve ilgili hükümetler bizi masaya davet ediyor. Biz, uluslararası camiaya, Rum-Yunan tarafının bu husumet zihniyetinden vazgeçmesi gerektiğini söylüyoruz. Görüşme zemininin oluşmasını önleyen, Rumların bu husumet dolu tutumlarıdır. Bununla da kalmıyoruz, geleceğe dönük bakış açımızı ortaya koyuyoruz. Biz, Rum tarafıyla barış anlaşması yapılmasını ve kalıcı barışın sağlanmasını öneriyoruz; bu barışın Ada'daki iki devlet arasında yapılmasını söylüyoruz, kalıcı barışın yolunu gösteriyoruz; bu amaçla, konfederasyon önerimizi yapıyoruz; bölgesel barış ve istikrarın, eşitlik ve simetrinin nasıl sağlanabileceğinin gerçekçi bir çerçevesini çiziyoruz.

Bu öneri, otuzaltı yıldır ayrı ayrı kendi kendilerini idare etmiş olan iki ulusal halk arasında ayrılığa, uzlaşma ve işbirliği köprülerinin kurulmasını öngören bir yaklaşımdır, gerçekçi bir yaklaşımdır; bunun gerisine düşmemiz mümkün değildir. İki devlet esasına dayalı bir anlaşma, Kıbrıs meselesinin hallinde tek yoldur. Rumlar, idarelerine Türk karışmasını diyerek ortaklığı bozmuşlardı, şimdi, güneydeki idarelerine biz karışmıyoruz, yeter ki, güneydeki Rum egemenliğini kuzeye taşıma sevdasından ve kuzeydeki cumhuriyetin üzerinde hak iddia etmekten vazgeçsinler.

İki devlet esası, Kıbrıs'ı Girit misali yutmak isteyenlerin iştahlarını kapatacak bir formüldür. Dünyayı otuzaltı yıldır kandırdıkları gibi, yeni bir saldırıda, yeniden "bu bir iç meseledir" diyerek bizi açıkta bırakamayacakları, her iki tarafın haklarını koruyan, kalıcı bir formüldür; diplomatlara bunu söylüyoruz. Yüce Meclisinizin bu kürsüsünden, yine, gerçekleri haykırıyor ve diyorum ki, haksızlık üzerine, eşitsizlik üzerine, iki eşit taraf dediğiniz taraflardan bir tanesini meşru Kıbrıs hükümeti yaparak şımartmak suretiyle bir neticeye varmak mümkün değildir. Lütfen, Kıbrıs'a bakış açınızı değiştiriniz, gerçekleri görünüz.

Bir ortaklık ikiye bölünmüştür; ortaklardan bir tanesi hükümet, diğeri o hükümete tabi bir azımlık addedilemez. Temelde, 1960 anlaşmalarının kurmuş olduğu çerçevede, iki tarafın siyasi eşit egemenliği inkar edilemez bir gerçektir, elle tutulur, gözle görülür bir vakaadır. Bunlardan bir tanesi yasadışı cinayetlerle diğerini yok etmeye kalkıştı diye diğerinin bu hakları ortadan kalkmış olamaz. Türk Halkı bu hakları korumak için can ve kan vermiştir. Türkiye, Kıbrıs'ta bu haklar korunsun, Türk-Yunan dengesi bozulmasın, Yunanistan Ada'yı ilhak etmesin diye evlatlarını feda etmiş ve Kıbrıs meselesini, sadece uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan jeopolitik bir hadise olmanın ötesinde, millî bir namus ve şeref meselesi haline getirmiştir. (Alkışlar) Millî namus ve şeref uğruna can verenleri, burada, saygıyla, rahmetle anıyorum; gazilerimizi, Yüce Meclisinizin bu kürsüsünden saygıyla selamlıyorum; Allah, onlardan, milletimizden, hepimizden razı olsun diyorum. (Alkışlar)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Klerides'le 1997 Ağustosunda yapmış olduğum görüşmeden hemen sonra, Klerides'in kendi basınına yaptığı bir açıklama vardır: "Biz, masaya taktik icabı oturuyoruz. Taktiğimiz, karşı tarafın 'hayır' dediğine 'evet' demektir. Böylelikle, karşı tarafı uzlaşmaz olarak gösteririz. Bu taktik çok başarılı olmuştur, devam edecektir" diyebilmiştir. Biz, masa başına taktik icabı değil, Rumlar, yaptıkları cinayetlerin neticesini görek belki biraz pişmanlık duymuşlar, belki gerçekleri görmüşlerdir diye oturduk ve kendileriyle ciddi şekilde bir anlaşma yapmak için bütün gayreti sarf ettik, Türk Hükümetinin desteğine mazhar olduk; ancak, aldığımız cevap, hep "hayır" olmuştur. Nelere "hayır"; bizim "evet" dediklerimize "hayır"; biz nereye "evet" demişsek, cevapları "hayır" olmuştur, bizim "hayır" dediklerimize de "evet" demişlerdir ve Kıbrıs meselesi, bu şekilde, otuzaltı yıldır devam etmektedir.

Bu şartlar altında, Klerides'e şunları söyledim: Toplumlararası görüşmeler, mademki "hükümet icraatı" dediğin icraatınızı durdurmayacaktır ve etkilemeyecektir; yani, biz masada konuşurken, siz, bizim masada konuştuğlarımızı sıfırla çarpacak şekilde mahkemelere müracaat edebileceksiniz, düşmanlığa devam edebileceksiniz, Türk'ten bir kuzu alan Rum'u hapse atabileceksiniz, Magosa Limanına gelen bir geminin kaptanı Larnaka'ya geldiğinde hapsedebileceksiniz, dünyaya "Türkiye, Ada'yı işgal etti" yalanına devam edebileceksiniz ve tek yanlı AB müracaatınızı yürütebileceksiniz, o halde, bütün bunları, siz, güneydeki kendi cumhuriyetiniz için yapabilirsiniz. Bu yaptıklarımızın hiçbirinin bizi etkilemeyeceğini sana ve dünyaya göstermek için, bu andan itibaren toplumlararası görüşmeler yoktur, devletlerarası görüşmeler vardır. (Alkışlar) Devletimizi kabul edersen, o zaman seninle görüşürüm; her şeyi görüştürüm.

1997 Ağustosunda bu şekilde ayrıldık. Müteşekkirim ki, Türk hükümetleri bunu desteklediler ve 31 Ağustos 1998'de, konfederasyon önerimizle, pozisyonumuzu birlikte dünyaya duyurmuş olduk. Buna rağmen ki, biz, şimdi, G-8'lerin dürtüsü ve Genel Sekreter kanalıyla, sözde önkoşulsuz, toplumlararası görüşmelere davet edilmekteyiz... Sanki bu dediklerim hiç olmamış gibi, sanki Kıbrıs Türkleri meşru Kıbrıs hükümetinin varlığını kabul etmişler gibi, biz, aynı format üzerine, aynı formülle, toplumlararası görüşmelere, yüz yüze görüşmelere davet ediliyoruz. Önkoşulsuz görüşme kisvesi altında, bize, sözde Kıbrıs hükümetinin varlığını tanımamızı, buna gölge düşürülmesini önkoşul olarak dayatmaya devam ediyorlar.

Genel Sekretere mektup yazarak, beyanatlarımızla dünyaya duyurduğumuz siyasetimizi yeniden duyurduk. Böyle bir görüşmenin bizi hiçbir yere götürmeyeceğini anlattık ve "masada konfederasyon önerimizden başka bir öneri olmadığına göre, Rum tarafı konfederasyonu görüşmek istiyorsa; yani, iki devlet arasında bir anlaşma yapmaktan yana bir duruma gelmişse, o zaman görüşebilecek hususlar meydana çıkmış olur" dedik. Bunun ötesinde, biz, bunca yıldır, sadece Rumlara zaman kazandırıp, bu zamanı "meşru hükümet" unvanlarını dünyaya yaymak için fırsat vermekten öteye bir işe yararamamış olan toplumlararası görüşmelere katılmak niyetinde olmadığımızı duyurduk. Durum bu merkezde düğümlenmektedir.

Bu çizgi, millî çizgimizdir; Anavatanla birlikte karar verilmiş, onaylanmış bir çizgidir, bunun altına düşmemizi kimse beklememelidir. Siyaset yapacağız, uyumlu görüneceğiz diye, sonu gelmeyecek görüşmelere katılmamın yararı yoktur, zararı çoktur. Biz, mertçe, bütün dünyaya şunu söylüyoruz: Eski ortağımız Rum kanadı "meşru Kıbrıs hükümeti" adı altında güneyde bir Rum Cumhuriyeti kurmuştur. Hedefleri, bütün Kıbrıs'ta Rum Cumhuriyeti kurmaktır. Buna hakları yoktu; çünkü, Türk ortak ezilmemişti, boyun eğmemişti, teslim olmamıştı. Dolayısıyla, Rumlar, bütün Kıbrıs'ta meşru hükümet olmak, devlete sahip çıkmak mücadelesi için başlattıkları Miloşeviçvari bir savaşı, 1963'ten 1974'e kadar sürdürdükleri, 1974'te darbeyle zirveleştirdikleri savaşlar serisini kaybetmişlerdir. Kıbrıs'ın sahibiymişler gibi konuşma hakları hiçbir zaman yoktu. Bize karşı savaş açtılar, Miloşeviç'in Kosovalılara yaptıklarının beşbeterini yaptılar diye böyle bir hakka sahip olmamışlardır.

Türklerden arınmış bir Rum idaresi istiyorlardı, bunu kazanmışlardır. Güneyde Türklerden arınmış Rum idaresi vardır; adına "Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti" deseler de, demeseler de, bu, Kıbrıs Rum Cumhuriyetidir. Bu cumhuriyetin, kuzeye egemenliğini yayma teşebbüsü, jenosit hareketinin devamından başka bir şey değildir; buna hakları yoktur; yasal olarak yoktur, ahlak açısından yoktur, fizikî açıdan yoktur.

Biz, toprağımızı, namus ve şerefimizi, hürriyetimizi, garantörlüğümüz anavatanla birlikte korumaktayız. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti unvanı altında dünyayı kandırmakta olanlar, bu cumhuriyetin

esasını teşkil eden Türk ortağın varlığını, hak ve statüsünü ret ve inkâr etmişler, Türk ortağı yok etmek için yıllardır savaşmışlardır. Şimdi, bu savaş, Avrupa Birliği yoluyla ve yalan yanlış, tek yanlı uluslararası organların kararlarıyla kazanmaya çalışmaktadırlar. Bunları desteklemek, Kıbrıs Türklerini yok etmek hakkını bunlara teslim etmek demektir; bunları desteklemek, Kıbrıs Türklerinin hak ve hürriyetlerini inkâr etmek, onları azınlık durumuna getirmek isteyenlere güç vermek demektir. Bunu, dış dünya, hangi adalete, hangi hukuka, hangi insafa dayanarak yapmaktadır? Bu soruyu devamlı surette gündemde tutmak her Türkün görevi olmalıdır.

Biz, dostlarımızın bize asker vermesini, silah vermesini, bizim için kan ve can vermesini istemiyoruz; biz, dostlarımızdan para da istemiyoruz; bütün ihtiyaçlarımızı, ayrılmaz ve kopmaz bir parçası olmakla gurur duyduğumuz Türk Ulusu gönülünden koparak yapmaktadır ve vermektedir; şükran duygularımızı belirtirim. Dolayısıyla, biz, dostlarımızdan, sadece, hak ve adalet ilkelerine riayet istiyoruz. Kıbrıs Rum'u, Kıbrıs Türk'ünün hükümeti değildir; olamaz, hiçbir zaman olmamıştır, olmak hakkı da yoktur. Bunun kabulünü istiyoruz. Rum liderliği bu talepte bulunduğu sürece, bu iddiayı sürdürdüğü sürece, bizden, kimse, bunlara boyun eğmemizi, bunlarla konuşmamızı ve görüşmemizi istememelidir. Dolayısıyla, yapılacak çağrılar, hak ve adalete dayanmalı, gerçeklere dayanmalıdır.

Bugün Kıbrıs'ta iki halk vardır; iki din, iki kültür, iki dil vardır; iki milletin parçaları vardır; bugün Kıbrıs'ta, iki ayrı demokrasi vardır, iki ayrı idare vardır; otuzaltı yıldır kendi kendilerini idare eden halklar vardır, yirmibeş yıldır tamamen ayrılmış bir ülke vardır. Bunların birleşmesini, bunların yeniden bir araya gelmesini isteyenler, bu gerçekleri evvela kabul ederler ve iki ayrı devletin, anlaşma yoluyla işbirliği yapabileceği bir ortamın yaratılmasına yardımcı olurlar. Saldırgan tarafa, makamı işgal etmiş olan ve kendini, bütün Kıbrıs'ın meşru hükümeti olarak satın aldığı silahlarla kuzeye gitme hakkına sahip olduğuna inanan Rum tarafına, böyle bir hakka sahip olmadığını söylemenin zamanı şimdidir. Biz, bunu, anavatanımızla birlikte tekrarlıyoruz; anavatanımızla birlikte, yapılacak ve yapılamayacak şeyleri ortaya koymuş bulunuyoruz.

Yüce Meclisinizden bizim istediğimiz, daima olduğu gibi, haklı davamızda bizi desteklemeye devam etmenizdir. Vermiş olduğunuz destek için müteşekkirimiz. Allah, Yüce Türk Ulusuna, layık olduğu en yüksek mertebeyi verecektir.

Anadolu'nun mert insanlarına, Yüce Meclisinizin bu kürsüsünden en içten duygularla sesleniyorum: Siz var oldukça bizim yüzümüz gülecektir, siz var oldukça Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilelebet var olacaktır. Tanrı, canımız, gözbebeğimiz gibi sevdiğimiz anavatanımız Türkiye'ye zeval vermesin. (Alkışlar)

Sizlere, en içten duygularla teşekkür eder, mutlu Barış Harekâtının 25 inci yılında saygılar ve sevgiler sunarım. Sağ olun. (Ayakta alkışlar)

BAŞKAN – Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, büyük devlet adamı Sayın Rauf Denktaş'a teşekkür ediyorum.

Siyasî Parti Grupları adına yapılacak konuşmalara geçiyoruz.

İlk konuşmacı, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Genel Başkan Sayın Devlet Bahçelidir; buyurun efendim. (MHP sıralarından ayakta alkışlar; alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MHP GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI DEVLET BAHÇELİ (Osmaniye) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı, saygıdeğer milletvekilleri; öncelikle, Yüksek Heyetinizi en derin saygılarımla selamlıyorum. Sözlerime, bu tarihî ve anlamlı günün gurur ve heyecanını yaşadığımı ifade ederek başlamak istiyorum.

Tarihin en zorlu dönemlerinde milletimizin kaderine hükmeden bu mukaddes çatı altında, bugün, yine, hayatı bir gündemle toplanmış bulunuyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi, hiç şüphesiz, bu çok önemli yıldönümünde özel bir gündemle toplanarak, aziz milletimizin hislerine terettüman olmakta, beklentilerine cevap vermektedir.

Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci Yıldönümünde, toplumsal hafızamızı tazeleyerek tarihe kayıt düşmek istiyorum. Böylece, içinde bulunduğumuz şu ana nasıl geldiğimizi, Kıbrıs sorununun ulaştığı boyutları daha etraflı bir şekilde hatırlayıp, gerçekçi değerlendirmeler yapmanın mümkün olduğunu düşünüyorum.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı, sayın milletvekilleri; tarihin hiçbir devrinde Yunan yönetiminde olmayan Kıbrıs'ta, sorunun, en basit ifadeleriyle Yunanistan ve Kıbrıs Rumlarının Adaları Yunanistan'a bağlama çabaları ve Kıbrıs Türklerinin buna karşı çıkmalarıyla başladığını söylemek mümkündür. Rumca "enosis" kelimesiyle ifade edilen bu ilhak çabalarının kökleri, 19 uncu Yüzyılın başlarında sunî bir şekilde ortaya çıkarılan Yunan ırkçılığı ile bunun bir tezahürü olan yayılmacı, işgalci, megalî idea politikalarına dayanmaktadır.

1960 Londra ve Zürih Antlaşmalarıyla iki toplumun ortaklığıyla kurulan Kıbrıs Cumhuriyetinde, dönemin Cumhurbaşkanı Makarios liderliğinde Kıbrıs Rumları, Türkleri yönetimden atmak ve enosisi gerçekleştirmek için mevcut anayasayı değiştirme yoluna gitmişlerdir.

Bu amaçları silah zoruyla gerçekleştirmek isteyen Rumların saldırıları, 1963 sonlarında bir soykırıma dönmüş, Türkler, fiilen yönetimden dışlanmışlardır. Dolayısıyla, 1960 yılında kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti, aslında, Makarios tarafından 21 Aralık 1963'te fiilen yıkılmıştır.

Bu olaylar sırasında Adanın iki toplumu birbirinden ayrılmış ve Lefkoşe'de yeşil hattın çekilmesiyle Kıbrıs, aslında, 1974'te değil, daha 1963 yılı sonunda bölünmüştür. Böylece, Kıbrıs Cumhuriyeti, bir Kıbrıs Rum devletine dönüştürülmüştür.

Türk dış politikasında derin izler bırakan bu gelişmelerden sonra, bir taraftan Kıbrıs Türklerinin soykırımını önlemek ve hayatlarını devam ettirebilmek için yardımda bulunulmuş ve sınırlı hava harekâtları yapılmıştır; diğer taraftan, görüşmeler yoluyla Kıbrıs sorununa siyasi bir çözüm bulmaya çalışılmıştır.

Bu görüşmelerde, Türkiye, önce federal bir sistemi savunmuş, daha sonra bölge muhtariyeti esasına dayanan üniter devlet modelini benimsemiştir. Buna karşılık, Rum-Yunan ikilisi, enosis politikasından vazgeçmemiş, Kıbrıs Türklerini bir azınlık statüsü içinde tutmaya çalışmışlardır. Bu sebeple, gerek Türk-Yunan gerekse Kıbrıs'taki toplumlararası görüşmelerden bir sonuç alınmamıştır. Daha sonra, Atina'daki albaylar cuntasının, 15 Temmuz 1974'te Makarios yönetimine karşı bir darbe yaparak, enosisi gerçekleştirmeye yönelmesi ve Nikos Sampson'un cumhurbaşkanı ilan edilmesi üzerine, Türk toplumunu korumak ve Ada'da barışı yeniden tesis etmek amacıyla, Türkiye, Kıbrıs üzerindeki garantörlük hakkını kullanarak, 20-22 Temmuz ve 14-16 Ağustos 1974 tarihlerinde Ada'ya askerî müdahalede bulunmuştur. Türkiye'nin askerî harekâtı sonucu, Rumların etnik temizlik çabalarına son verilmiş, Sampson iktidardan uzaklaştırılmış, böylelikle, Türkiye'nin sayesinde, Yunanistan tekrar demokrasiye kavuşmuş ve Kıbrıs'ta kalıcı barış ortamı sağlanmıştır.

Türkiye'nin, Kıbrıs'a müdahalesinden sonra, 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti, 15 Kasım 1983 tarihinde de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bağımsız bir devlet olarak kurulmasına rağmen, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, sorunun çözümünde Türkiye'nin etkin ve fiili garantisi altında iki bölgeyi, iki toplumu, Türklerin egemenlik ve siyasal eşitliğinin tanıdığı bir federasyondan yana olduklarını ilan etmişlerdir. Buna karşılık, Rum-Yunan ikilisi, Kıbrıs'ta nihai çözüm olarak enosis hayalinden bir türlü vazgeçmemiş ve bu politikalarından herhangi bir sapma göstermemişlerdir.

Bu çerçevede, hukukî olmayan Kıbrıs Cumhuriyeti, pozisyonunu koruyarak, görüşmeler yoluyla, Kıbrıs Türklerini, bu devlete "federasyon" adı altında azınlık statüsü vererek, içe almayı, yani, içinde Türk azınlığı bulunan bir Rum cumhuriyeti tesis etmeyi ve daha sonra da, Yunanistan'la birleşmeyi hedeflemişlerdir.

Bu amaca ulaşmak isteyen Kıbrıs Rum yönetimi, meşru Kıbrıs hükümeti gibi davranarak, meseleyi, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, uluslararası platforma taşımış, bu kuruluşlar vasıtasıyla, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üzerinde siyasi ve ekonomik baskılar yaptırarak hedefine ulaşmaya çalışmıştır.

Bu baskılarda, Kıbrıs'taki Türklerin ve Rumların aynı kökten gelmeyen, dil, din ve kültür birliği bulunmayan iki ayrı milleti oluşturdukları ve Türklerin de self-determinasyon hakkının bulunduğu gerçeği, dikkate alınmamıştır.

Birleşmiş Milletler zeminindeki görüşmelerden istediği sonucu alamayan Rum-Yunan ikilisi, Kıbrıs sorununu, 1990 yılından itibaren Avrupa Birliği zeminine taşıma gayretlerini yoğunlaştırmışlardır. Bu bağlamda, garanti anlaşmasına aykırı olarak, Ada'nın tamamını temsil etmeyen Kıbrıs Rum yönetimi, 9 Temmuz 1990 tarihinde, Avrupa Birliğine, Kıbrıs Cumhuriyeti olarak müracaat etmiştir.

Planlarına göre, Kıbrıs Rum yönetiminin Avrupa Birliğine tam üye olması halinde, Türkiye'nin garantörlüğü ortadan kalkacak, Türk askeri zorunlu olarak Ada'da çekilmek mecburiyetinde kalacak, Kıbrıs Ada'sının da Yunanistan'a ilhak olunmasının yolu böylece açılacaktır. Yine planlarına göre, Türkiye'nin üyesi olmadığı bir Avrupa Birliğine tam üye olması, Kıbrıs Türklerini koruma açısından geçersiz, Türkiye'yi uzakta tutma açısından Rumlar için çok değerli bir garanti sistemi oluşturacaktır. Böylece, açıkça ilan edilmeyecek bir enosisin, dolaylı olarak, Avrupa Birliği içinde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Avrupa Birliğinin, sadece Kıbrıs Rum yönetimini tam üye olarak alması durumunda ise, görüşmeler, tamamen Birleşmiş Milletler zemininden Yunanistan'ın etkili olduğu Avrupa Birliği zeminine kayacaktır. Bu durumda, Kıbrıs sorunu, Türkiye-Avrupa Birliği sorunu haline gelecektir.

Nitekim, Avrupa Birliği, 12-13 Aralık 1997 Lüksemburg Zirvesinde, Kıbrıs Cumhuriyeti adına, Rum yönetimiyle tam üyelik görüşmelerinin başlatılması kararı alarak, bu süreci başlatmıştır. Bu süreç, Avrupa Birliğinin en ciddi hatalarından birini oluşturmuştur; çünkü, bu tercih, Türkiye Cumhuriyetine ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine meydan okumak anlamına gelmiş, öte yandan, Türkiye'nin, Avrupa Birliği üyeliği için ileri sürdükleri Avrupa değerlerinin ve ideallerinin, yine, kendileri tarafından ayaklar altına alınmasına sebep olmuştur.

Kıbrıs, 1974'ten sonra, Türk dış politikasını en çok meşgul eden konuların başında gelmiştir. Özellikle, Türkiye'nin Yunanistan'la olan ilişkilerinde, her zaman birinci sırada geldiği gibi, Türkiye'nin, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerinde de, Kıbrıs sorununun çözümü daima ön şart olarak ileri sürülmüş, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üzerinde baskılar yapılmış, ambargolar uygulanmıştır.

Bu çerçevede, 5 Şubat 1975 tarihinde, Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye'ye silah ambargosu uygulaması, iki ülke ilişkilerini derinden etkilemiştir. Ayrıca, Kıbrıs, 1974'ten sonra, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkilerinin kötüleşmesinde de etkili olmuştur. Özellikle, Yunanistan, Avrupa Birliğine tam üye olmasından sonra elde ettiği siyasi avantajını, Türkiye'nin bu birlikten uzak tutulması için kullanmaya başlamıştır. Bu anlamda, Türkiye, Kıbrıs sorunu vesilesiyle ciddi bir sınavdan geçmiştir ve geçmeye devam etmektedir. Âdeti, Türkiye üzerindeki baskılar, 1974'ten günümüze kadar, Kıbrıs sorunu çerçevesinde yoğunlaşmıştır.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı, sayın milletvekilleri; bahsedilen sebeplerle, Kıbrıs ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gerçeği, sadece Ada'da yaşayan Türkler ile Rumların bir sorunu olmaktan çıkmış, aksine, Türkiye'nin, gerek bölgesel gerek küresel anlamda siyasi ve ekonomik çıkarlarını ilgilendiren çok boyutlu bir sorun haline gelmiştir. Öncelikle, Kıbrıs, Türk-Yunan dengesinin en önemli parçasıdır. Türkiye'nin güvenliği açısından son derece önemli olan Kıbrıs'ta, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin varlığı sona ererse, Türkiye, Doğu Akdeniz güvenlik kuşağında büyük zafiyete uğrayacaktır.

Tarih boyunca, Ege ve Akdeniz'e hâkim olmayan ve bu denizlerle kuşatılan Anadolu'daki hiçbir devlet uzun ömürlü olmamıştır. Bu açıdan, Kıbrıs üzerindeki baskıların bir sebebi de, Batı des-teğindeki Rum-Yunan ikilisinin Türk devletini yıkmaya politikasının bir safhasıdır.

Yunanistan'ın, Ermeni teröründen sonra PKK terör hareketine destek vermesini ve Türkiye'ye karşı Suriye ve Ermenistan ile işbirliğine girmesini, bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Bu bağ-lamda, Türkiye'nin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine olan ihtiyacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Türkiye'ye olan ihtiyacından çok daha fazladır. Bu açıdan, halen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye'nin, sınırları dışındaki vitrinidir, gücünün simgesidir ve itibarını temsil etmekte-dir. (Alkışlar)

Türkiye, her şeye rağmen, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin arkasında durmak zorundadır; çünkü, Türkiye'nin vereceği her taviz, Kıbrıs Türklerini 1974 öncesine götürecektir yolun açılmasına zemin hazırlayacaktır.

Diğer taraftan, Kıbrıs'ta atılacak her geri adım, Türkiye'nin güvenliğini tehlikeye düşüreceği gibi, bütün uluslararası ilişkilerinde zemin ve itibar kaybetmesine yol açacak, başta komşuları ol-mak üzere, Türkiye'den, diğer konularda tavizler beklenmesini beraberinde getirecektir.

Bu sebeple, 1950'li yıllardan itibaren Türk kamuoyuna mal olmuş, millî bir dava haline gelen Kıbrıs, 2000'li yılların eşiğinde de, Türk kamuoyu ve siyasi partiler nezdinde bu özelliğini koru-maktadır. Türk Milletinin böylesine önem verdiği bir konuda, Türk Devleti de, başladığı işi bitire-bilen bir devlet olduğunu bütün dünyaya göstermek ve kanıtlamak durumundadır. (Alkışlar)

Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilişkilerini değerlendirirken, öncelikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin anlam ve önemini vurgulamakta yarar vardır. Zira, Kıbrıs, eğer bir problem olarak görülüyorsa, bu problem sadece Kıbrıs Türklerinin değil, öncelikle Türkiye'nin de problemidir; çünkü, Kıbrıs Adası'nın Türkiye için stratejik önemi çok büyüktür. Bu sebeple, Türkiye, kendi güvenliği için de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini yaşatmak zorundadır. Ayrıca, Kıbrıs Türklerinin insanca yaşamalarını sağlamak, Türkiye'nin millî bir görevidir. (Alkışlar) Mese-leye böyle bir açıdan baktığımız zaman, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bağımsız yaşaması için, Türkiye, her türlü siyasi ve ekonomik fedakârlığı yapmak zorundadır.

20 Temmuz 1999'da, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Barış Harekâtı yıldönümü kutlama-ları, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kardeşliğini, Türk Milletinin dayanışması ve bir-liğini bütün dünyaya gösterecektir.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı, değerli milletvekilleri; sonuç olarak, 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtının üzerinden geçen çeyrek yüzyıl, Ada'nın her iki kesiminde, dili, inancı, so-yu farklı iki toplumun barış içinde, fakat, ayrı bölgelerde yaşamalarının ne kadar doğru bir görüş olduğunu ortaya koymuştur.

Yine, bu süre içinde, her iki cemaatten hiç kimsenin bir çatışmaya girmeden, burnu kanama-dan, hayatlarının, mal ve mülklerinin zarara uğramadan günümüze kadar gelmeleri, geçen çeyrek yüzyılın önemini göstermektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti topraklarının bir bölümü üzerinde, son zamanlarda Rum taleplerinin yoğunlaştığı malumdur. Bilhassa Gazimagosa, Maraş, Güzelyurt ve Erenköy, Rumların göz dikkikleri bölgelerdir. Geçen yirmibeş yıl içinde, çeşitli kıskırtmalara, taktiklere maruz kalan Kıbrıs Türk toplumu, bu toprak taleplerinin ne manaya geldiğini gayet iyi bilmektedir.

Bu çerçeveden olmak üzere, Avrupa İnsan Hakları Divanı ve bu kuruluşun devamı niteliğindeki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının tarafımızdan kabul edilmesi mümkün değildir. Bu konularla ilgili ilk müracaat makamı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bağımsız yargısı olmalıdır. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

Öte yandan, Güney Kıbrıs Rum kesiminde kalan Türk topraklarının, malı mülkü gasp edilmiş soydaşlarımızın haklarının gündeme gelmemesi manidardır. Bugün, Kıbrıs Adası üzerinde iki ayrı millet ve iki ayrı devletin varlığı kabul edilmelidir. Bu, bizim için bir çözümsüzlük değil; aksine, çözümdür. Kıbrıs'ta, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, bağımsız ve uluslararası hukuk kurallarına uygun bir devlet olarak kurulmuştur; tanınsa da tanınmasa da yaşayacaktır. (Alkışlar)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bir gerçek olduğunun ve ebediyen var olacağıın, bir çözümden esas teşkil etmesi gerçekliğinin altını çizmek gerekir. Kıbrıs Rum yönetimi ve Yunanistan'ın değişmeyen politikası ortada dururken, çözüm adına bazı tavizlere yol açabilecek, özellikle de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin varlığını esas almayan görüşmelere devam etmenin anlamı yoktur.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi son aldığı kararda, maalesef, bu gerçekleri dikkate almamaktadır. Özellikle, Kıbrıs Rum yönetimini, Adanın meşru devleti olarak kabul ederken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini yok sayan bir anlayışı benimseyerek, Kıbrıs sorununun otuzbeş yıldır sürmesinin altında yatan esas sebebi görmezden gelmektedir.

Aynı şekilde, Avrupa Birliğinin de, Kıbrıs'ta kalıcı ve makul bir sonuca ulaşmasını arzuladığına inanmak için ortada hiçbir ciddi delil bulunmamaktadır. Böyle bir niyetleri var ise, bunun ortaya konması için atılacak ilk adım, Kıbrıs Rum yönetiminin tam üyelik sürecini iletlemeyecekleri yolunda bir taahhütte bulunmalarıdır. Kıbrıs Türklerinin egemenlik ve selfdeterminasyon haklarını kullanarak kurdukları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini yok sayarak, dış baskılarda bulunacak bütün çözüm yolları kalıcı olmayacaktır; aksine, Kıbrıs'ta 1974'ten itibaren sağlanmış olan barış ve huzur ortamını da bozacaktır.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı, sayın milletvekilleri; bütün bunlarla birlikte, Türkiye, modern milletler camiasının bir üyesi olarak, Kıbrıs meselesinde, evrensel insanî kazanımları hiçe saymayan, onurlu bir çözümden yanadır. Ancak, Türkiye, Yugoslavya'da yüzbinlerce sivilin hayatına mal olan, iflas etmiş bir modelin Kıbrıs'ta uygulanmasına izin vermeyecek ve müttefiklerinin kendisiyle aynı hassasiyeti paylaştığını görmekten mutluluk duyacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisinin bu konudaki temel düşüncesi, büyük Türk Milletinin ayrılmaz bir parçası olarak gördüğü Kıbrıs Türklerinin ve bağımsız devletleri olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin sonsuza kadar yaşatılması, Kıbrıs Türklerinin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan güçlendirilmesiyle, mutlu ve müreffeh bir şekilde yaşamaları için gereken her türlü yardımın yapılmasıdır. (MHP sıralarından alkışlar)

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken, Yüksek Heyetinizi bir kez daha selamlıyorum. (MHP sıralarından ayakta alkışlar, alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına konuşan, Genel Başkan Sayın Devlet Bahçeli'ye teşekkür ediyorum.

Gruplar adına ikinci konuşma, Fazilet Partisi Grubu adına, Genel Başkan Sayın Recai Kutan'ın. (FP sıralarından ayakta alkışlar; alkışlar)

Buyurun Sayın Genel Başkan.

FP GRUBU ADINA FP GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI RECAİ KUTAN (Malatya) – Sayın Başkan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Muhterem Cumhurbaşkanı, değerli milletvekili arkadaşlarım, televizyonları başında bizleri takip eden, Anayurdumuzdaki ve Yavruvatandaki sevgili vatandaşlarımız, sevgili kardeşlerimiz; hepinizi, Fazilet Partisi adına saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (Alkışlar)

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bugün, Türkiye Büyük Meclisinde olağanüstü bir toplantı yapıyoruz. 20 Temmuz 1974, mutlu Barış Harekâtının 25 inci Yıldönümü münasebetiyle Türkiye Cumhuriyeti, Meclisiyle, halkıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin arkasında, yanında olduğu nu bir kez daha teyit etmektedir.

Muhterem Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın da aramızda bulunuşu, bizlere büyük onur ve mutluluk vermektedir. Bu vesileyle kendilerine hoşgeldiniz, şeref verdiniz diyorum. (Alkışlar)

Bu münasebetle, Kıbrıs davası uğrunda şehit olan askerlerimizi ve mücahitlerimizi şükran ve rahmetle anıyorum. Yirmibeş sene önce Kıbrıs Türklerinin hak ve hukukunu korumak için, en kritik zamanda, tarihî kararı alıp büyük katliamları önleyen ve Barış Harekâtını gerçekleştiren, o zamanki Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Başbakan ve Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Ecevit ve Sayın Necmettin Erbakan'a ve o tarihî karara imza atan Bakanlar Kurulu üyelerine huzurunuzda şükranlarımı arz ediyorum. (Alkışlar)

Aradan yirmibeş yıl geçmiş olmasına rağmen, o günkü Bakanlar Kurulu üyelerinden sadece üçü şu anda milletvekili olarak aramızda bulunmaktadır. Bunlar, o dönemin Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve Ticaret Bakanı Fehim Adak'tır. Aramızda bulunan bu üç milletvekili arkadaşımıza da tebriklerimi ve şükranlarımı sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, Kıbrıs olayını iyi anlayabilmek için Kıbrıs'ın geçmişine kısa bir bakış yapmakta fayda görüyorum.

Yaklaşık yüzyirmi yıl önce, Osmanlı Devletinin çok sıkışık olduğu bir zamanda, hukukuşahane mahfuz kalmak kaydıyla, müsait bir zamanda geri alma hakkını da koruyarak, kira namı altında, İngiliz hâkimiyetine verilen Adanın, o gün, nüfusunun yüzde 80'i Türk idi.

1914'e kadar, İngiltere, Kıbrıs üzerinde, Osmanlı padişahının hukukuna riayet eder görünüyordu; Birinci Dünya Harbindeyse, Ada'yı kendisine mal etti. Lozan'da da Kıbrıs üzerindeki hükümlerini gerçekleştirdi.

Kıbrıs'ın burnumuzun dibinde bir ada, Anadolu karasının bir devamı olmasına, dörtytüz yıldan beri Türk hâkimiyetinde bulunmasına, nüfusunun ise yüzde 80'ini Türklerin teşkil etmesine rağmen, Ada, İngilizlerin eline geçti.

Zaman içerisinde, Kıbrıs'tan Anadolu'ya göç başladı. Yüzbünlerce Türk, Türkiye'ye ve bunlar arasında bir kısmı ise İngiltere'ye göç ettiler.

Yunanistan'ın ise, hiçbir zaman kendisine ait olmamış Kıbrıs üzerinde haince iddiaları vardı, planları vardı; megaloi idea -büyük Yunanistan- hayalinin uzun vadeli planları ve icraatı vardı. Kısaca, Rumların, Akdenizde, Egede; hatta, Anadolu üzerinde haince iddiaları vardı; Girit'te, 120 bin Türkü, bu gaye için boğazlamışlardı. Türkler, Kıbrıs'ı boşaltırken; Rumlar, hazırladıkları özel teşviklerle,

Ada'ya Rumları yerleştirdiler. Böylece, 20 nci Yüzyılın başında, nüfusun yüzde 80'i Türk, yüzde 20'si Rum iken; 1950'li yıllardan sonra, bu nîpset tersine döndü; yüzde 20'si Türk ve yüzde 80'i Rum haline döndü.

O yıllardan itibaren, Kıbrıs'ta, Türk kardeşlerimize, Rumlar tarafından, hem ekonomik baskı- lar hem de insanlık dışı saldırı ve katliamlar başlatıldı.

Şöyle ki, birçok Türk köyünde yaşayan kardeşlerimiz, topyekûn katliama maruz kaldılar ve toplu mezarlara gömüldüler. Tıpkı, Bosna'da ve Kosova'dakilere benzer şekilde. Ahlak ve insanlık dışı tecavüzler, ardı arkası kesilmeden aynen devam etti. Müdafaa imkânı bulunmayan küçük çocuk ve bebekler, anneleriyle birlikte küvetlere doldurularak, alçakça ve sadistçe katledildiler, kurşunlandılar. Âdeta soykırımı andıran bu zulümler, merhum İnönü'nün Başbakan olduğu 1963 yılında ve Sayın Demirel'in Başbakan olduğu 1967 yılında doruk noktasına ulaşmıştı. O günün şartları itibariyle, Türkiye'nin, Ada üzerinde uçak uçurmaktan öteye başka bir eylemi olamamıştı.

1974 yılında ise, Yunanistan'da, askerî cunta iktidara gelmişti. Cuntacılar, Türklere son darbe- yi vurmak ve Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmek üzere, Cumhurbaşkanını Makarios'u devirip, bir Türk kasabı, tedhişçi, bir EOKA militanı Sampson'u Makarios'un koltuğuna oturtular. Sampson yöneti- mi, ilk iş olarak, Rum muhaliflerini ve Türkleri katletmeye başladı. 1974'te, Rumlar tekrar katliam yapmaya başlayınca, ufukta jetlerimizi, sahillerimizde ise Mehmetçiğin silngüllerinin parlısını gördüler. Bu hareketin safahatını anlatacak değilim. Söyleyeceğim şey, Kıbrıs Barış Harekâtı ile Ada'ya barış gelmiştir. Bu hareketin üzerinden yirmibeş yıl geçmesine rağmen, Ada'da, ne bir tecavüz var ne de bir çatışma görülebiliyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Osmanlı yönetiminde, kendilerine karşı hiçbir zulüm, ayrımcılık ve asimilasyon yapılmayan Rumlar, maalesef, Yunanistan'ın doğrudan, Batı dünyasının bazı ülkelerinin de dolaylı desteğiyle, 1960'lı yılların başından itibaren, Adadaki Türk nüfusuna karşı sindirme politikaları uygulamaya başlamışlardır. Bu sindirme politikalarının neticesidir ki, senelerdir birlikte yaşayan Kıbrıs Türk ve Rum halkı, birbirlerine düşman hale getirilmiştir.

Yunanistan'ın, hüsrarla neticelenecek olan megali idea düşüncesi ve Ada'yı bir Helen adasına dönüştürme macerası, Kıbrıs probleminin temel sebebi olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Milleti olarak bizler, yakın tarihimizden çok acı dersler almışızdır, almalıyız da. Bir zamanların ihmallerinin ve çekingenliğimizin, çevremizde ve Ege'de bizlere nelere mal olduğunu hiç unutmamak. Burada ilan ediyorum ki, bu ihmal ve çekingen- liği, Türkiye, Kıbrıs konusunda, kesin olarak, bir kez daha tekrarlamayacaktır. (Alkışlar)

Salam politikalarıyla, Türkiye, Osmanlı mirasından çok şeyler kaybetti. Bugün, bunları konuş- manın ve hatırlatmanın, dünya gerçekleri göz önüne alındığında, bir faydası olmadığını bilincin- deyim. Sadece, Kıbrıs'taki hak ve hukukumuzu koruma açısından, kararlılığımızı bir kere daha be- lirtmek için bunları söylüyorum.

Değerli arkadaşlarım, Kıbrıs'la ilgili son gelişmeler endişe verecek niteliktedir. G-8 ülkeleri- nin, Kıbrıs'la ilgili ortaya koydukları son davranışlar, kabul edilebilir nitelikte değildir. Öncelikle, NATO çerçevesinde müttefikimiz olan ülkelerin G-8 toplantısında gösterdikleri tutum kaygı veri- cidir. Soğuk savaş döneminde bile Akdenize inemeyen Rusya'nın, Kıbrıs konusuna müdahil hale getirilmesi çok büyük bir yanlışlıktır. Kıbrıs konusunun, uluslararası bir platforma çekilmesi ise, kesinlikle kabul edilemez ve biz, Fazilet Partisi olarak, böyle bir durumu kesin olarak kabul etme- yeceğiz. (FP sıralarından alkışlar)

Şunu kimse unutmamın ki, Kıbrıs meselesi sadece ilgili ülkeler arasında çözülecektir ve bu ül- kelerin de kimler olduğu herkesçe çok iyi bilinmelidir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarımız; üzülerek müşahade ediyoruz ki, müttefiklerimiz şu gelişmelerin âdeta farkında değillerdir: Güney Kıbrıs yoğun bir silahlanma faaliyeti içerisinde. Bir taraftan, dış dünyada çeşitli kulis faaliyetleri yaparak Ada'daki Türk Barış Gücünün çekilmesini sağlamaya çalışırken, diğer taraftan da, kendileri sürekli silahlanma ve güçlerini artırma çabası içinde bulunmaktadır. Bu faaliyetlere kısaca bakmakta fayda görüyorum.

Rum kesiminin Yunanistan ile imzaladıkları askeri dayanışma ve işbirliği anlaşmaları gereği, Yunanistan'a tahsisli hava ve deniz üsleri inşaatı devam etmekte ve tamamlanmak üzere bulunmaktadır. Baf hava üssü 1998 yılında hizmete girmiştir. Terazi'deki deniz üssünün ise yapımı halen sürmektedir.

Rusya Federasyonu ile anlaşan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Rusya'dan S-300 füzeleri satın almış ve bunları Güney Kıbrıs'a yerleştirme planları yapmıştır. Bu işte yardımcı olmak üzere, büyük miktarda Rus askeri ve teknik personeli Ada'ya getirilerek, güneydeki üslere yerleştirilmiştir; ancak, Türkiye'nin kararlı tutumu ve Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nin baskıları-yla, S-300 füzeleri Ada'ya yerleştirilmekten vazgeçilmiş, lakin, füzeler Girit Adasına gönderilmiştir. Bu durumun da Türkler açısından ciddi bir tehlike arz ettiği bilinmelidir. Türkiye bu tehlikeyi göğüslemek için gerekli tedbirleri almaya elbette ki devam edecektir.

Silahlanma bununla da kalmayıp, yine Rus yapımı, kısa menzilli Tom ve İtalyan Aside füzelelerinin de satın alınması için anlaşmalar imzalanmıştır. Yunanistan ve Rum kesimi, sürekli olarak, terörizme destek vererek Türkiye'yi yıpratma politikaları gütmektedirler. PKK'ya sadece destek vermekle kalmayıp, silah, mühimmat ve askeri eğitim de sağlamaktadırlar. Teröristbaşının mahkemedeki itirafları bunu açıkça ortaya koymuştur.

Durum böyleyken, son aylarda yoğunlaşan başka bir uluslararası faaliyet de, yukarıda değindiğim gibi, G-8'lerin son yaptıkları toplantı ve yayımladıkları bildirimlerde ortaya çıkmıştır. Bildirimde kullanılan ifadelerde, daha çok Rum tarafını tek temsilci kabul edip, Türk kesimini de azınlık statüsü içinde görme eğilimlerinin üstü kapalı bir şekilde ifade edildiği gözden kaçmamaktadır. G-8'ler, Kıbrıs'daki tarafların önkoşulsuz olarak Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin davetine icabet etmeleri ve netice alana kadar müzakerelere devam etmelerini hararetle tavsiye etmektedirler; AGİT nihai bildirisinde de buna benzer temenniler ifade edilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Yunanistan'ın, Güney Kıbrıs'ı, Kıbrıs cumhuriyeti olarak Avrupa Birliğine dahil etme çabaları çok yanlıştır. Avrupa Birliğini bu konuda çok dikkatli olmaya davet ediyoruz. Bu tip emrivakilerle Kıbrıs sorunu çözülemez ve Türkiye, bu emrivakilere kesinlikle boyun eğmeyecektir. (Alkışlar) Avrupalı dostlarımız, Güney Kıbrıs'ı Avrupa Birliğine almakla, Kıbrıs meselesinin çözümlenil sadece zorlaştırırlar.

Türk hükümetlerinin kararlı tutumu ve itirazları karşısında güçlüklerle karşılaşınca başka metotların arandığı aşikârdır; amaç, aynı hedefe başka yollardan varmaktır. Bu sebeple, tüm uluslararası örgütlerde Kıbrıs konusu gündeme getirilmektedir. Yapılmak istenen, bu hususta dünya şartları değiştiğine göre, kaidelerin de değişebileceği gibi bir prensiple yeni oluşumlar gerçekleştirme çabasıdır.

Türkiye Cumhuriyeti, ahde vefa prensibiyle hareket etmektedir; ne kadar eski olursa olsun yapılan anlaşmalara uyulması, hukuk ve kaidelere uygun hareket edilmesi ve bu anlaşmaların sağladığı şartların harfiyen gerçekleştirilmesine inanmaktadır. Kıbrıs konusunda imzalanmış olan anlaşmaların durumu da budur. Kıbrıs'ta çözüm, ancak Ada'daki ilgili devletler tarafından bulunabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada, uluslararası camiaya seslenmek istiyorum: Kıbrıs meselesi, 1974 yılında Mehmetçiğin Ada'ya müdahalesiyle başlamıştır. Bunu böyle gösterenler, ya iyi niyetten uzaktırlar ya da gerçekleri bilmemektedirler. Türk askeri, 1974 Temmuzunda

Ada'ya katliamları durdurmak için ayak bastı; yani, yirmibeş yıl önce Kıbrıs'ta yaşanacak olan, Bosna ve Kosova'ya benzeyecek katliamları önlemek için gitti. Kıbrıs'ın o zamanki Miloseviçlerinin katliamlarını durdurmak için gitti; yani, kısaca, Kıbrıs'taki soydaşlarımızın canını, malını müdafaa için gitti.

Şimdi, huzurunuzda, uluslararası camiaya hatırlatıyorum ve soruyorum: NATO Kosova'ya niçin müdahale etti ise, Mehmetçik de, yirmibeş sene önce, Kıbrıs'a aynı misyon için müdahale etti. (Alkışlar) O zaman da Kıbrıs'ta etnik temizlik vardı; yani, asimilasyon, sindirme, katliam ve toplumezarlar...

Değerli milletvekilleri, uluslararası camianın iddia ettiği gibi, eğer, Kıbrıs problemi, Türk askerinin Ada'ya gitmesiyle başladı ise, şimdi soruyorum size, niçin, Kanadalı, Finlandiyalı ve diğer ülkelerden Birleşmiş Milletler Barış Gücü askeri Ada'ya 1974'ten önce gönderildi?

Hatırlayacaksınız, 1963'ten sonra Birleşmiş Milletler Barış Gücü Ada'ya gönderilmiş idi. Bugün Bosna ve Kosova'da çıkan toplumezarları, dünya, ilk defa Kıbrıs'ta görmedi mi? Kıbrıs gerçeğini öğrenmek isteyenleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine davet ediyorum. Geliniz, orada, Birleşmiş Milletler memurlarının gözetiminde açılan toplumezarları görünüz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin yirmibeş yıl önceki barışçı müdahalesi, Yunanistan'ın Kıbrıs Adasını ilhakına mâni olduğu gibi, Kıbrıs Türkünün yıllarca maruz kaldığı baskı, zulüm ve acılara son vermiştir. Onlara kendi vatanlarında hür ve rahat yaşama olanağı sağlamış, kendi yurtlarında ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmelerinden kurtarmıştır.

Bu harekât, yalnız Türklere değil, Rumlara da barış getirmiştir, onlara da yeni ufuklar açmıştır. Bu huzur ve sükûnet ortamı, tam yirmibeş yıldır Kıbrıs Adasında kesintisiz devam etmektedir.

Bu barış ortamı, Türkiye ve Kuzey Türk Cumhuriyetinin büyük özverisiyle sürdürülmektedir.

Geliniz, huzur ve barış ortamını bozmayalım. Ada'da yeni kıskırtıcılıklara başvurmayalım. Dünyanın çok daha fazla problemlili bölgeleri var, kanayan yaraları var. Misal mi istiyorsunuz; işte, Keşmir... Birleşmiş Milletlerin kararları ortadayken, Keşmir'de her gün yüzlerce insan kanı akarken, iki büyük ülke nükleer silah kullanacak kadar ifişkilerini tehlikeli boyuta götürmüşken, gidin, bu problemleri çözün. Çifte standarttan, tarihtî önyargılardan uzak durun; barış, ancak böyle sağlanabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi de Türk hükümetine bir hatırlatmada bulunuyorum: Uluslararası baskıyı azaltmanın yolu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletini ekonomik olarak kalkındırmak, Kıbrıslı vatandaşlarımızın hayat standartlarını Rum kesiminin gerisinde bırakmamaktır. Bunun için rasyonel tedbirlerin alınması gerekmektedir. Benim de üyesi olduğum 54 üncü Refah Yol Hükümetinin bu yönde yaptığı çalışmalar çerçevesinde geliştirilen 250 milyon dolarlık ekonomik kalkınma programının ciddi bir şekilde devam ettirilmesi gerekmektedir. Özellikle, Ada'nın bir eğitim yuvası haline gelmesi için, her türlü teşvik ve tedbirin alınması zoruridir.

Üzülerek müşahade ediyorum ki, YÖK, Türkiye'deki üniversitelere verdiği tahribatı, Kıbrıs Adasına da taşımıştır ve birçok sıkıntılara sebebiyet vermektedir. Sayın Başbakan ve hükümetten rica ediyorum, bu tip sorumsuz davranışları yapanlara gerekli müdahaleyi yapınız. (FP sıralarından alkışlar)

Kıbrıs probleminin çözümü, Kıbrıs ekonomisinin kendi ayakları üzerinde durmasını teminden geçmektedir; bunun altını bir kez daha önemle çiziyorum.

Sayın Başkan, Muhterem Cumhurbaşkanım ve değerli milletvekilleri; sözlerimi bitirirken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, nice yeni yirmibeşli yıllara barış, huzur ve refah içerisinde ulaşmasını

Cenabı Haktan niyaz ediyorum ve bir kez daha teyit ediyorum ki, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin hak ve hukukunu korumak için, dimdik ayakta ve ayakta durmaya devam edecektir.

Bağta, Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından ayakta alkışlar; DSP, MHP, ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Fazilet Partisi Grubu adına konuşan Genel Başkan Sayın Recai Kutan'a teşekkür ediyorum.

Anavatan Partisi Grubu adına, Genel Başkan Sayın Mesut Yılmaz; buyurun efendim. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar; DSP, MHP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA ANAP GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, değerli milletvekilleri; Barış Harekâtının 25 inci yıldönümünü kutladığımız şu günlerde, Yüce Meclisimizin Kıbrıs konusunda özel bir oturum düzenleme kararı almış olması, son derece anlamlıdır. Yüce Meclisimiz, en güç dönemlerde dahi Kıbrıs davamıza kararlılıkla sahip çıkmış, Kıbrıslı Türk kardeşlerimizin daima yanında olmuştur. Bu vesileyle, bugün, Meclisimizin çatısı altında, millî davamıza hayatını adanmış değerli devlet adamı Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ı ağırlıyor olmaktan duyduğumuz kıvanç da, bilhassa ifade etmek istiyorum. Kendilerini, tekrar, saygıyla selamlıyor ve hoşgeldiniz diyorum.

Yüce Meclisimizin değeli üyeleri, Kıbrıs Türk Halkı, Ada'da, otuzbeş yılı aşkın bir süredir bir adalet ve hukuk mücadelesi vermektedir. Bu mücadelenin özünde, özgürlük, bağımsızlık ve egemenlik gibi, çağımızın önde gelen değerlerine olan inanç ve bağlılık yatmaktadır.

Kıbrıs Türk Halkı, 1974 öncesinde büyük acılar çekmiş, zorbalığı, şiddeti ve zulmü yaşamıştır. Rum-Yunan ikilisi, sinsice tasarlayarak yürürlüğe koydukları bir plan çerçevesinde, Kıbrıslı Türkleri, 1960 yılında tesis edilen Kıbrıs Cumhuriyetinden silah zoruyla dışlamış, evlerini, köylerini terk etmeye ve insanlık dışı koşullarda yaşamaya zorlamıştır.

Yakın geçmişte Balkanlarda şahit olduğumuz soykırım girişimi, Kıbrıs'ta 1960'lerden başlayarak birkaç kez denenmiştir. Ancak, Türkiye'nin kararlı tutumu ve Kıbrıslı Türk kardeşlerimizin azim ve cesareti sayesinde, bu girişimler başarısız kalmıştır. Nihayet, 1974'te, Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhaki için Kıbrıs Türk Halkının en temel insan haklarının ihlal ve gasp edilmesine uluslararası toplum kayıtsız kalırken, Türkiye, garantörlük hak ve yükümlülükleri uyarınca, bu kabul edilemez gidişe tek başına dur demiştir. Bu noktada, o gün bu müdahale kararını alan hükümetin Başbakanı olan, Başbakanımız Sayın Ecevit'i, Anavatan Partisi adına, en samimi duygularıyla selamlamayı zevkli bir görev addediyorum. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Barış Harekâtıyla, Kıbrıs'ta, kan, acı ve gözyaşı dolu karanlık bir dönem sona ermiş; Kıbrıs Türk Halkı, yıllarca özlemini çektiği huzur ve güven ortamına kavuşmuş, tahakküme boyun eğme ve özgürce yaşama azmini, zaman içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini kurarak yiteltmiştir.

Bugün, Kıbrıslı Türk kardeşlerimiz, refah ve huzur içerisinde, bağımsız olarak yaşamak istemektedir; bu, meşru, gerçekçi ve insanca bir taleptir. Kıbrıs Türkü, haklı olarak, varlığının, egemenliğinin ve devletinin yok farz edilmesini kabul etmemektedir.

Buna karşılık, Kıbrıs'ta, Rum-Yunan zihniyetinin, bunca yıldır değişmediğini görüyoruz. Kıbrıs Türklerinin bir azınlık değil, Ada'nın ortak sahibi olduğu gerçeğini hiçbir zaman içine sindiremeyen bu ikilinin, hâlâ, 1974 öncesine döntüş arayışında olduğuna şahit oluyoruz. Oysa, tarihten

ders almış olsalardı, Kıbrıs'ın asla bir Yunan adası olamayacağını ve Kıbrıs Türk Halkına, Türkiye'nin uluslararası anlaşmalarla tesis edilmiş bulunan haklarına yönelecek herhangi bir tehdidin karlıksız kalamayacağını bilmeleri gerekirdi.

Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ve kendi topraklarının, halkının güvenliğini, bölgede tesis edilmiş bulunan stratejik dengeleri korumaya karardır. Bir süre önce, Rum-Yunan ikilisi, bu dengeleri bozma teşebbüsünde bulunmuştur; Güney Kıbrıs'a, Rusya'dan satın alınan S-300 füzelerini getirmeye yeltenmiştir; üstelik, bu füzeleri, Türk tarafından birtakım tavizler koparmak için bir pazarlık aracı olarak kullanmaya kalkışmıştır. Türkiye, böyle bir pazarlığa razı olmamış, izlediği kararlı politikayla, füzelerin Ada'ya getirilmesini engellemiştir.

Rum-Yunan ortaklığı, Güney Kıbrıs'ı silahlandırarak, askeri üsler inşa ederek, saldırgan doktrinler ilan ederek, Türkiye'yi bölmeye çalışan terör odaklarına arka çıkarak bir yere varamayacağını, Kıbrıs'ı tehlikeli mecralara sürükleyebilecek maceraperest heveslerden vazgeçmesi gerektiğini, artık idrak etmelidir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, Rum tarafı, 1974 öncesinde şiddet ve baskı yoluyla gerçekleştiremediği Yunanistan'la bütünleşme emelini Avrupa Birliği vasıtasıyla elde edebileceği düşüncesiyle, tek yanlı olarak Avrupa Birliğine üyelik başvurusunda bulunmuştur. Rum-Yunan ikilisi, akıllarınca, bu yolla, Türkiye ve Kıbrıs Türk tarafı üzerinde baskı kurabileceklerini düşünmüşler, Türkiye'nin, Avrupa Birliğine ne pahasına olursa olsun girmek uğruna Kıbrıs'ta ödün vereceğini sanarak büyük bir yanılgıya düşmüşlerdir. Avrupa Birliğinin, Lüksemburg'ta, Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin hukuk dışı üyelik başvurusuna yeşil ışık yakarak işlediği tarihî hata karşısında, Türkiye, gereken yanıtı anında vermiştir.

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Avrupa Birliğine ve tüm dünyaya, bu kararın Kıbrıs'taki temel gerçeklere ve uluslararası hukuka aykırı olduğunu, Kıbrıs'ta o tarihe kadar geçerli olan parametreleri tümüyle değiştirdiğini ve Kıbrıs'ta müzakerelerin bundan böyle yalnızca iki devlet arasında sürdürülebileceğini ilan etmişlerdir. Kıbrıs'ta her açıdan iki ayrı halk, demokratik düzen ve devletin mevcut olduğu Ada'daki bu gerçekler ile Kıbrıs Türk Halkının egemenlik haklarını kabul edilmedikçe kalıcı bir çözümün mümkün olamayacağı ortak deklarasyonlarla uluslararası topluma duyurulmuştur. Öte yandan, Güney Kıbrıs Rum yönetiminin tam üyelik yoluyla Avrupa Birliğiyle bütünleşme heveslerine karşılık olarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetiyle mevcut dayanışma ve işbirliğimizin benzer bir bütünleşme temelinde en üst seviyeye çıkarılması yolundaki politikamız yürürlüğe konulmuştur.

Sayın milletvekilleri, Kıbrıs'taki mücadelemizde, bugün, geri dönmeyen bir aşamadayız. 21 inci Yüzyılın eşiğinde bulunduğumuz bu dönemde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, tüm baskılara, engellere ve ambargolara rağmen, bölgesinde her alanda gelişen demokratik ve çağdaş bir devlettir. Bu, bugün böyledir ve her zaman böyle kalacaktır.

Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin her bakımdan güçlenmesi, ekonomik alanda uluslararası standartlara ulaşması amacıyla bütün imkânlarını seferber etmektedir. Özellikle, son birkaç yıl içerisinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde mevcut ekonomik sorunların giderilmesi, ilişkilerimizin daha sağlıklı ve sağlam bir zemin üzerinde geliştirilmesi yönünde kapsamlı bir strateji yürürlüğe konulmuştur. Bu stratejiyi uygulayıp izleyecek bir ortaklık konseyi tesis edilmiştir. İkili anlaşmalar akdedilmiş, projeler hayata geçirilmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin karşı karşıya bulunduğu en büyük sorunlardan biri olan su sıkıntısının giderilmesi amacıyla, Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a su nakline başlanmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki üniversitelerin uluslararası denkliği sağlanarak, eğitim alanında Kuzey Kıbrıs'ın soyutlanmışlığına son verilmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, öntmüzdeki asırda, bölgesinde bir barış ve istikrar unsuru olmanın ötesinde, bir ekonomik cazibe merkezi haline dönüşeceğine yürekten inanıyorum.

Değerli milletvekilleri, son dönemde, bazı çevrelerin, Kıbrıs'ta önşartsız müzakerelerin başlatılması yönünde çağrılar yaptıklarına tanık olmaktayız. Rumların, haksızca ve hukukdışı yollarla gasp ettikleri Kıbrıs Cumhuriyeti sıfatı tanınmaya devam edildiğini ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin egemen ve bağımsız bir devlet olarak varlığı inkâr edildiği müddetçe, girişilecek müzakerelere egzersizleri -geçmişte pek çok kere şahit olduğunuz gibi- sonuçsuz kalmaya mahkûmdur. Kıbrıs'ta kalıcı ve adil bir çözüme yönelik bir müzakere sürecinin başlatılması için, öncelikle bunu sağlayacak uygun bir ortam, eşit bir görüşme zemini oluşturulmalıdır. Kıbrıs Rum tarafı, Kıbrıslı Türklerle eşitlik temelinde bir uzlaşmaya varma hususundaki samimi istek ve iradesini açıkça ortaya koymalı, Ada'daki husumet ve gerilim politikasına son vermelidir.

Kıbrıs'ta çözüme giden yol, dış müdahaleler ve dayatmacı yöntemlerle değil, tarafların, tamamıyla eşit koşullar altında, egemen ve özgür iradeleriyle varacakları uzlaşmadan geçmektedir. Özellikle Lüksemburg zirvesinde alınan karardan sonra, Sayın Denktaş'ın, herhangi bir müzakere sürecine toplum temsilcisi olarak katılması, Kıbrıs Türk Halkının, eşit siyasi statüsü ve egemenlik haklarından taviz vermesi olarak algılanacaktır. Varılan aşamada, Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunması, ancak, müzakereler, egemen eşitler arasında sürdürülebildiği takdirde başarı şansına kavuşacaktır.

Kıbrıs'ta bugün iki eşit halk, iki ayrı devlet ve iki demokratik yönetim mevcuttur. Kıbrıs'taki bu gerçekler ile Kıbrıs Türk Halkının egemenlik hakları kabul edilmedikçe, Kıbrıs'ta kalıcı bir çözüme ulaşılması mümkün değildir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ayrı varlığının kabulü, anlamlı bir müzakere süreci için bir öngereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Kıbrıs Türk tarafı, Kıbrıs sorununun kritik bir aşamasında, her zamanki yapıcı yaklaşımıyla cesur bir açılımda bulunarak, Kıbrıs'ta bir konfederasyon oluşturulması önerisini getirmiştir. Öneri, Ada'daki iki halkın egemen eşitliğini ve iki devletin varlığını, 1960 anlaşmalarıyla tesis edilen iç ve dış dengeleri gözlemekte, bu suretle, ilgili tarafların meşru çıkarlarını güvence altına almaktadır.

Konfederasyona dayalı bir uzlaşıyla, iki tarafı bir araya getirebilecek ortak bir çatının tesisi mümkündür. Türkiye'nin de bütünlüyle desteklediği bu öneri, heba edilmemesi gereken tarihî bir fırsattır.

Türkiye, Balkanlar, Doğu Akdeniz, Kafkasya, Ortaasya ve Ortadoğu gibi hassas ve geniş bir coğrafyada, barışın muhafazasına hizmet vermiş, istikrara katkıda bulunmuştur. Dış politikasında itidal, sağduyu ve hoşgörüylü esas almış; ama, ilkelerinden ve kararlılığından asla taviz vermemiştir. Türkiye, bu esaslar çerçevesinde, Kıbrıs'ta yirmibeş yıldan bu yana hüküm süren huzur ve barışın da güvencesi olmuştur, bundan sonra da olmaya devam edecektir.

Ortak davamızda, Kıbrıslı kardeşlerimizle birlikte örnek bir millî birlik ve dayanışma ruhuyla, doğru bildiğimiz yolda, bugüne kadar inançla yürüydük; Kıbrıs meselesinin, Türk milletinin meşru hak ve menfaatlarına sahip çıkma iradesinin ölçüldüğü bir zemin olduğunun bilinciyle yürüydük. Geriye baktığımızda, gerçekten de çok büyük bir mesafe katettiğimizi görebiliyoruz. Dünya, Kıbrıs Türk Halkının haklılığını her geçen gün daha iyi anlamaktadır ve bizim haklı ve imanlı yürüyüşümüzü devam edecektir. Yaşanılmış, yaşanılan ve yaşanılabilecek güçlükler ne olursa, ne kadar

olursa olsun, Kıbrıs Türkünün meşru haklarının er ya da geç genel kabul göreceğinden hiçbirimizin şüphesi olmamalıdır. Eğer, insanlık, hep umut ettiğimiz gibi gerçeğe ve hakka doğru evrilecekse, başka türlü süntü düşünmek zaten mümkün değildir.

Bu düşüncelerle ve milletçe nice şerefli yıldönümlerine, yine, kıvançla ulaşacağımız kesin inancından aldığım mutlulukla, Cumhurbaşkanını Denktaş'ın şahsında Kıbrıs Türk Halkına sevgilerimi sunar; Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (ANAP sıralarından ayakta alkışlar, DSP, MHP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Anavatan Partisi Grubu adına konuşan, Genel Başkan Sayın Mesut Yılmaz'a teşekkür ederim.

Söz, şimdi, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Genel Başkan Sayın Tansu Çiller'e aittir.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından ayakta alkışlar)

DYP GRUBU ADINA DYP GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI TANSU ÇİLLER (İstanbul) – Sayın Başkan, Saygıdeğer Cumhurbaşkanı, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken, şahsım ve Grubum adına, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi ve Kıbrıs Türkünün varlığını ve güvenliğini teminat altına alması, tarihimizin son üçyüzlük yıllık seyri dikkate alındığında, son derece önemli bir hadisedir. Kıbrıs'a yönelik milli hassasiyetimizin ve Kıbrıs politikamızın kolayca milli bir politikaya dönüşürmesinin temel nedeni, belki de budur.

Türk Milleti, Kıbrıs konusunda dün de ortak bir tutum içindeydi, bugün de ortak bir tutum içindedir, yarın da ortak bir tutum içinde olacaktır. Milletimizin yediden yetmişe bütün fertleri, devletimizin izlediği Kıbrıs politikasıyla mutabıktır ve gelinen noktada her adım sayılacak her türlü gelişmeyi peşinen reddetmektedir.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, uluslararası camianın Rumlara yönelik müsamahası devam ettiği sürece, Türk-Yunan barışı öntindeki tek engel olan megalî idea hayallerinin sonu gelmeyecektir. Kıbrıs'ta sahneye konan enosis senaryoları, aslında, çok daha büyük, büyük olduğu kadar da tehlikeli bir Yunan rüyasının parçasından ibarettir. Bu politikanın özü, Kıbrıs Adasını bütünüyle Helenleştirmekten geçmektedir. Uluslararası camianın, tarihî gerçeklik ve adalet duygusu ile Rum-Yunan kayırmacılığı arasında tam yirmibeş yıldır bocalayıp durması, sadece çözümsüzlüğü teşvik etmekle kalmamış, Rum tarafının enosis hayallerini de devamlı canlı tutmuştur. Bir başka ifadeyle, uluslararası camia, bu yanlış ve yanlış tutumu nedeniyle, kendi değerlerine ve hukukuna aykırı bir olguya çeyrek asırdır destek vermektedir.

Değerli milletvekilleri, Kıbrıs, tarihinde hiçbir zaman bir Rum-Yunan adası olmamıştır. Sürekli el değiştiren Ada, Venedik korsanlarının elindeyken Osmanlı hâkimiyetine geçmiş, üçyüzlük öyle kalmıştır. Hepinizin bildiği gibi, Lozan Antlaşmasıyla Kıbrıs Adası bir İngiliz sömürgeci haline gelmiş, Londra, Zürih Antlaşmalarıyla da 1960 yılında bağımsız Kıbrıs Devleti kurulmuştur.

Dikkatinizi çekiyorum, bu devlet, bir Rum devleti değildir; bir ortak Türk-Rum devletidir. Bu husus, hem Kıbrıs Devletine vücut veren uluslararası anlaşmalarla hem de Kıbrıs ortak devletinin Anayasasında açıkça yazılıdır. Bir başka ifadeyle, Kıbrıs ortak devleti, Türk ve Rum taraflarının ortak yönetimi esas ve şartıyla kurulmuş bir devlettir. Öyle olduğu içindir ki, Yunanistan ve İngiltere'nin yanında Türkiye de garantörlük hakkı almıştır. Yani, ortaklık şartları Ada'da yaşayan Türkler aleyhine bozulduğu takdirde, Türkiye'nin duruma fiilen müdahale etmesi peşinen kabul edilmiştir ve nihayet, Kıbrıs Cumhuriyetinin bölünmesi, siyasal ya da ekonomik açıdan başka bir ülkeyle birleşmesi kuruluş anlaşmasıyla yasaklanmıştır.

Bu devlet üç yıl yaşamıştır. 23 Aralık 1963'te, bizzat, Cumhurbaşkanı Makarios'un talimatıyla başlayan kanlı Noel olayları, meşru Kıbrıs Devletinin sonu olmuştur. Bu tarihten 1974 Barış Harekâtına kadar geçen onbir yıl, tam anlamıyla bir etnik temizleme dönemidir. Kıbrıs Adası, bu dönemde işlenen cinayetlerin ve sergilenen vahşetin canlı izleriyle halen de doludur. Ne Birleşmiş Milletlerin tutumu ne de G-8'lerin dayatmaları bu izleri silmeye yeter. Hiç kimse, dünya üzerinde hiçbir güç, kendi keyfine göre tarih yapamaz, tarih yazamaz. Barışa inanan, barışa değer veren herkes, Kıbrıs'ta yirmibeş yıldır devam eden huzur ve barış ortamının değerini bilmek zorundadır. Bosna'da, Kosova'da yürütülen etnik temizliğe karşı askerî müdahalede bulunan uluslararası camia, Kıbrıs'ta, kendi eliyle, yeni Bosnalar, yeni Kosovalar yaratmaya kalkışmamalıdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin 1974 yılında yürüttüğü harekâtın, Bosna ve Kosova'ya yönelik NATO harekâtından, sebep, maksat ve yöntem itibarıyla hiçbir farkı yoktur. Bu, apaçık gerçek nedeniyedir ki, Kıbrıs üzerinde kendiğilinden bir Türk-Yunan dengesi oluşmuştur. Geleneksel hale gelen bu denge, çeyrek asırdır barışı korumaya yol açmış ve bunu başarabilmiştir.

Kıbrıs'taki barış ortamının üzerinde oturduğu bu denge, doğal bir dengedir, tarihî gerçeklere ve uluslararası hukuk normlarına uygun bir dengedir. Öyle olduğu içindir ki, hiç kimse, bu dengeyi fiilen bozmaya cesaret edememiştir. Ne zamana kadar; Aralık 1997 tarihine kadar.

Bilindiği gibi, bu tarihte, Avrupa Birliği tarafından, Güney Kıbrıs Rum yönetimiyle Kıbrıs cumhuriyetinin tam üyelik müzakerelerini başlatma kararı alınmıştır. Güney Kıbrıs Rum yönetimi, Kıbrıs cumhuriyeti adına müzakereleri yürütmeye ehil sayılmış; Kıbrıs Türklerinin ise, Rumların yanında toplum temsilcisi bulundurmalarına, âdeta, lütfen izin verilmiştir. Hemen ifade edeyim ki, bu karar, mantıksız bir karardır, hukuksuz bir karardır, tarihî gerçekleri hiçe sayan bir karardır ve diplomatik işgal mahiyetinde bir karardır. (Alkışlar)

Ortada bir Kıbrıs cumhuriyeti kalmış mıdır ki, siz, Kıbrıs cumhuriyetini tam üyeliğe kabul etmekten bahsediyorsunuz... Londra ve Zürih Antlaşmalarıyla kurulan cumhuriyet, 1963 yılında Rumlar eliyle yıkılırken ve 1974 yılında, Ada, resmen Yunanistan'a bağlanmak istenirken, bugün sesini yükselten uluslararası çevreler neredeydiler? Güney Kıbrıs'taki Rum Yönetimi, Londra ve Zürih Antlaşmalarında, hatta, ölü Kıbrıs Cumhuriyetinin Anayasasında tarif edilen yönetim modelinin aynısı mıdır ki, bu yönetim, Kıbrıs cumhuriyeti adına müzakere yürütmeye ehil sayılıyor.

Herkes bilmelidir ki, yirmibeş yıldır devam eden iki bölge ve iki toplumlu fiilî durumu ve bu fiilî durumu yaratan tarihî gelişmeleri yok sayma, gerçekleri yok saymadır. Kıbrıs'ta, Birleşmiş Milletler nezaretinde son yirmibeş yıldır sürdüren müzakereler, var olan fiilî durum çerçevesinde yeni şartlar ve yeni bir hukukla, yeni bir Kıbrıs cumhuriyeti kurma müzakereleridir. Şayet, Ada'da yeni bir Kıbrıs cumhuriyeti kurulacaksa, buna ve şekline karar verecek olan, Ada'da yaşayan Türk ve Rum taraflarıdır. Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler veya başka bir uluslararası kurum, kendini Ada'daki toplumların yerine koyarak, onların egemenlik haklarını kendi üzerine alarak devlet kuruculuğuna kalkışırsa, bunun adı dayatma olur.

Yardımcı olmak, öncülük etmek, barışı teşvik etmek, ayrı şeydir; siz kenara çekilin, ben çözümlü formüle edeyim, siz ona uyun demek, başka bir şeydir. Güney Kıbrıs Rum yönetimi üzerinden tam üyelik müzakerelerini başlatan Avrupa Birliği, Londra ve Zürih Antlaşmalarıyla kurulan Kıbrıs Cumhuriyetinin yaşamakta olduğunu kabul ediyor ve bu kabulden yola çıkıyorsa, o devleti oluşturan iki unsurdan sadece birini muhatap almak hakkını nereden çıkarıyor?! Kaldı ki, o devletin bir başka devletle ekonomik ya da siyasi ortaklığa girmesi hukuk dışıdır. Yok, eğer Avrupa Birliği, Ada'daki tarihî gelişmeler nedeniyle bu hukuksal durumun ortadan kalktığını düşünüyor ve sadece fiilî duruma itibar ediyorsa, hiç kuşkusuz, bu da bir bakış açısidir. O zaman da, Rum yönetimiyle

aynı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetiyle aynı müzakerelere başlaması gerekir. Ortaya, Kıbrıs'ın tamamına yönelik bir tam üyelik perspektifi koyarken, çoktan tarihe karışmış Kıbrıs Cumhuriyetine gönderme yapacaksınız; ama, iş, o cumhuriyeti yaratan hukukun içerdiği kısıtlamalara gelince, o hukuku; yani, Londra ve Zürih Antlaşmalarını ve Kıbrıs ortak Cumhuriyetinin Anayasasını ortadan kalkmış farz edeceksiniz... Bu, çok açık bir çelişkidir ve Kıbrıs'ın bütünlüğünün geleceği böyle bir çelişki üzerine oturtulamaz.

Avrupa Birliğinin siyasi eşitlik ilkesini ortadan kaldıran bu kararı, belli bir çözüm üretmek şöyle dursun, müzakere zeminini büsbütün zorlaştırmıştır. Kıbrıs'ın sadece Rumlar tarafından temsiline ve bir başka ülke veya birliğe katılmasına cevaz vermeyen hukuksal durum ortadan kalkmışsa, o zaman, Türk tarafının da mutlak olarak selfdeterminasyon hakkı doğmuş demektir. Gerek Avrupa Birliğinin gerekse G-8'lerin kararı doğrultusunda taraflara çağrıda bulunan Birleşmiş Milletlerin, Kıbrıs sorununa nihai katkısı işte budur.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, Avrupa Birliği, Aralık 1997 tarihinde, Güney Kıbrıs Rum yönetimiyle tam üyelik müzakerelerini başlatma kararı almıştı. Bu karar, hem Ada barışının devamı hem de Kıbrıs Türkünün geleceği açısından tam bir dönüm noktası olmuştur. Avrupa Birliği kararında, iki toplum arasındaki siyasi eşitlik ilkesi ortadan kaldırılmaktadır. Yani, böylece, Birleşmiş Milletlerce yürütülen Kıbrıs müzakeresi sürecinin aslı parametresi ortadan kaldırılmıştır, Kıbrıs Türkünün bir azınlık statüsü verilmeye çalışılmıştır. Şunu unutuyorlar ki, değil bugün, 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduğu zaman bile, Kıbrıs Türkü, bir azınlık olmamıştır; tam tersine, devletin kurucu ortağı olmuştur. Bu, yirmibeş yıldır sürdürülen müzakerelerin ve o müzakerelerde varılan mutabakatların çöpe atılması demektir. Avrupa Birliğinin Kıbrıs Rum tarafını Ada'nın tamamını temsile ehil sayması, Türkiye ile Yunanistan arasındaki klasik dengeyi Yunanistan lehine açık biçimde bozmuş ve Rum tarafının enosis hayallerini yeniden kamçılamış, onları ciddi bir silahlanmaya yönlendirmiştir. S-300 füzelerinin Kıbrıs'a yerleştirilmek istenilmesi, bütün baskılara rağmen bu projeden büsbütün vazgeçilmeyerek füzelerin Girit'e kaydırılmasıyla yetinilmesi, buna karşılık, Rus yapımı ve İtalyan yapımı füzelerin satın alınması için yeni anlaşmaların yapılması, Rusya'dan T-80 tanklarının ve modern zırhlı personel taşıyıcılarının satın alınmasına hızlı bir şekilde devam edilmesi, açıkça göstermektedir ki, Avrupa Birliğine tam üyelik konusu, Rumlar açısından, enosis'e giden bir yoldan başka anlam taşımamaktadır.

Son olarak, G-8'lerin ortak açıklamasında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin, Kıbrıs'taki tarafları, 1999 sonbaharında görüşmelere davet etmesi istenilmiş, Kıbrıs'taki liderlerin ise, Genel Sekreterin bu davetini kabul ederken, masaya önkoşulsuz oturmaları, kasım ayında yapılan AGİT zirvesine kadar bir sonuç alınması hususu dile getirilmiştir. G-8'ler, bir yandan Kıbrıs Rum kesimine tam üyelik perspektifi verirken, diğer yandan, Kıbrıs sorununa bulunacak çözümün Avrupa Birliği kazanımlarına uygun

olması gerektiğinin şartını koymakta, sonra da Türk tarafına "kendi şartlarından vazgeç" diyebilmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyelikten dışlandığı, Kıbrıs Rum kesimine bütün Kıbrıs adına tam üyelik müzakerelerini yürütme hakkı tanındığı bir konjonktürde "siz, şartlarımızdan vazgeçin" demenin "Rum tarafına teslim olun" demekten hiçbir farkı yoktur.

G-8'ler tarihi yok farz ediyorlar; yaşanmış, acı tecrübeleri yok farz ediyorlar. 1959 ve 1960 antlaşmalarıyla kurulan Kıbrıs Devleti yaşıyorsa, o devlet, Türklerin ve Rumların ortak devletiydi. O devleti yıkan Türkler değil, Rumlar olmuştur. O devletin kuruluş ilkelerini yok sayanlar Rumlar olmuştur. Haksız, zalim ve insanlık suçu işlemiş bir tarafı ödüllendirerek, yıkılmış bir devleti kimse yeniden ihya edemez. (Alkışlar)

Barışa inanan ve barışa değer veren herkes, Kıbrıs'ta yirmibeş yıldır devam eden huzur ve barış ortamının değerini bilmek zorundadır. Bütün dünya şunu bilmelidir ki, iki bölge, iki milletli, iki devletli, siyasi eşitlik esasına dayalı, egemen ve Türkiye'nin garantörlüğünde bir konfederasyon şartını içermeyen çözüm önerileri ve dayatmaları, kimden gelirse gelsin, hem Kıbrıs Türkü için hem de Türkiye için yok hükmündedir. (Alkışlar)

Kıbrıs Türkünün kazanılmış haklarını aşındıracak ve büsbütün ortadan kaldıracak tuzaklara düşülmemelidir. Avrupa Birliği'nin Güney Kıbrıs Rum yönetimiyle yürüttüğü tam üyelik müzakeresinin nihai bir sonuca bağlanması, Kıbrıs'ın Avrupa eliyle parçalanmasından başka bir sonuç doğurmayacaktır. Kıbrıs'ta yirmibeş yıldır devam eden statüko, bizim açımızdan, ancak üç yıl yaşatılabilir bir hayali Kıbrıs Cumhuriyetinden daha realist, daha muteber bir referanstır. Bütün tarihî, siyasi ve hukuksal gerekçeler orta yerde dururken, bunlardan hiçbirine itibar etmeyiz, biz bildiğimizi yaparız deniliyorsa, o zaman, Türk tarafının da doğru bildiğini yapma hakkı doğar. (Alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uluslararası camianın, hak ve hakikat kavramları ile Yunan-Rum tarafgirliği arasında bocalaması, yeni bir hadise değildir. Ancak, bu tarafgirlik, Türkiye-Yunanistan dengesini bu ölçüde bozacak boyutlara hiçbir zaman vurdurulmamıştı. Dünya, böyle bir denge bozukluğunun muhtemel sonuçlarından her zaman kaçmıştır. Bugün ise durum farklıdır. Kıbrıs'ta yirmibeş yıldır süregelen barış, açık ve gerçek bir tehdit altındadır. Gerek Güney Kıbrıs Rum yönetiminin gerekse Yunanistan'ın PKK'ya sağladığı açık destek, Yunanistan'ın, uluslararası anlaşmalara aykırı bir biçimde Ege adalarını hızla silahlandırması, Kıbrıs'ın Rum kesimi ile Yunanistan arasında imzalanan ortak savunma doktrini gibi faktörler dikkate alındığında, barışa yönelik tehdidin Kıbrıs'la sınırlı kalmayacağı açıkça görülmektedir.

Bugün, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, Türkiye ile siyasi ve ekonomik entegrasyonuna hız verilmelidir. Meseleyi anlamaya hazır dostlarımızın desteği sağlanmalıdır. Kıbrıs, Türkiye için çok önemli, millî ve büyük bir davadır. Büyük davalar, sabır ve sağduyu ister; ancak, yine, büyük davalar, büyük fedakârlıklar ister, cesaret ister. Fedakâr Kıbrıs Türk Halkı, yıllarca büyük acılar çekmiştir, büyük fedakârlıklar yapmıştır; mücahitlerimizin kahramanlıkları dillere destandır. Kıbrıs Türkünün, bugün, barış ve güvenlik içinde yaşamak istemesi, varlığının gözardı edilmemesini istemesi, en doğal insanlık hakkıdır. Bugünkü de facto durum, Kıbrıs Türkünün varoluş mücadelesinin ve kendi kaderini tayin hakkının tabii bir sonucudur. Bu hak, Birleşmiş Milletler Yasasında, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannameinde ve 1959 ve 1960 antlaşmalarında da teyit edilmiştir. Bosna'da yapılmaya teşebbüs edilen etnik arındırma, Kosova'da yapılan benzer insanlıkdışı uygulamalar, nasıl medenî dünyanın tepki ve müdahalesine sebep olmuşsa, yirmibeş yıl önce, Kıbrıs'taki kanlı darbenin insanlıkdışı eylemleri ve Enosis emeli, Türkiye'nin de anlaşmalarından doğan barış harekâtına neden olmuştur. (DYP sıralarından alkışlar)

Esasen, yirmibeş yıldır da, Kıbrıs'ta, barış ve sükûnet hâkimdir. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, her zaman, kalıcı bir barış için çözüm bulunması yolunda her türlü yapıcı tavrı ortaya koymuştur. Kıbrıs Türk Halkının ve bugün onur konuğumuz olan Sayın Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın, bu yönde yılmadan sergiledikleri cesur ve kararlı mücadeleyi bir onur abidesi olarak selamlıyor ve candan destekliyoruz. (Alkışlar)

Bir büyük gerçeğin bütün dünyaca bilinmesinde fayda görüyorum. Kıbrıs Türk Halkı, asırlar boyunca vatan toprağı olarak benimsediğı Kıbrıs'ta, hiçbir zaman, Rumların egemenliğinde yaşamamıştır. Öyleyse, elbette ki, bundan sonra da hiçbir zaman yaşamayacaktır; bu, böyle biline. (Alkışlar)

Bütün dünyanın bilmesi gereken ikinci çok önemli gerçek de şudur: Kıbrıs'ta, bugün, iki ayrı eşit halk, iki ayrı egemen devlet bulunmaktadır. İki eşit ve egemen tarafın, aralarındaki meseleleri çözmeye çalışarak, huzur ve istikrar içerisinde yan yana yaşamalarının şartlarını oluşturmaları gerekmektedir. İleride, bir ortaklık yapılması arzu ediliyorsa, her şeyden önce, bunu sağlayacak gü-ven ortamının tesisine ihtiyaç vardır; bu, aklın ve sağduyunun bir gereğidir.

Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Türk Halkının varlık mücadelesi olarak yarattığı destanla gurur duymaktadır. Bu destanı yaratan şehitler, rahat uyusunlar; onların yarattığı Kıbrıs Türklerinin Cumhuriyeti, bizim için onurla muhafaza edilecek kutsal bir emanettir; dünya bun, böyle bilmelidir. (DYP sıralarından alkışlar)

Hepinizi, saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (DYP sıralarından ayakta alkışlar; DSP, MHP, FP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşan Genel Başkan Sayın Tansu Çiller'e teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, böylece, siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmalar tamamlanmış bulunmaktadır.

Şimdi, şahısları adına konuşmalara gelmiş bulunuyoruz.

İlk söz, Malatya Milletvekili Sayın Oğuzhan Asiltürk'ün.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

OĞUZHAN ASILTÜRK (Malatya) – Muhterem Başkan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin çok değerli Cumhurbaşkanı, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken, sizler, sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Aynı şekilde, bizleri televizyonları başında izleyen, sadece anavatanın değil, yavruvatanın değerli insanlarına, bu fedakârlıkları, bu cefaları çeken o değerli insanlarına da sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Bugün, özel bir gündemle toplanmış bulunuyoruz. Tam yirmibeş yıl geçti; çeyrek asır... Yirmibeş yıl önce zulme uğrayan, haksızlığa uğrayan; hakkını savunmak için, kendi imkânlarıyla, bütün gücüyle çırpınıp didinen ve Sayın Cumhurbaşkanımızın da -Sayın Denktaş'ın da- içinde bulunduğu bir avuç mücahidin dünyaya, neler yapacağını, neler yaptığını, neler yapabileceğini gösteren bir hareket yapıldı. Bu harekette bulunan, bu harekâtın yapılmasına önyak olan, sebep olan -içerisinde benim de bir üyesi olarak bulunduğum, şerefle bunu yâd edeceğim- Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine; o hükümetin Başbakanı Sayın Ecevit'e ve Başbakan Yardımcısı Sayın Erbakan'a; o hükümetin, çoğu burada bulunmayan -Ecevit dışında sadece Fazilet Partisi Grubunda 3 milletvekili bulunan- üyelerine; bulunan ve bulunmayan, milletvekili olan ve olmayan bütün üyelerine şükranlarımı arz etmeyi bir görev biliyorum. (FP sıralarından alkışlar)

Aynı şekilde, o hükümeti de, arkasında sımsıkı durarak, kararlı bir şekilde destekleyen sizin yirmibeş sene önceki arkadaşlarınıza şükranlarımı bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Tabii, aynı şekilde, bu büyük başarıyı, şu anda NATO'nun Kosova'da aylarca uğraşarak elde edemediği başarıyı birkaç günde elde eden Türk Silahlı Kuvvetlerimize de, hem Meclisin bir üyesi olarak hem de şahsen o Bakanlar Kurulunun bir üyesi olarak, bu kürsüden şükranlarımı arz ediyorum. (Alkışlar)

Tabii, bununla da kalmamam lazım. Sözlerimin başında, girişte ifade ettiğim, bir de, asıl teşekkür edilecek, şükranla yâd edilecek, vatanlarını oluşturmak için canlarını fedakârca, gözlerini kırpmadan veren Kıbrıslı mücahitlerimize de aynı şekilde, gazilerine şükranlarımı arz ediyorum; hem Türk Silahlı Kuvvetlerimizden hem Kıbrıslı gazilerimizin dışında hayatlarını vererek şahadet

mertebesine ulaşan insanlarımıza da Allah'tan rahmet diliyorum; mezarlarında rahat uyusunlar; hem Kıbrıslı Türkler hem Anavatan, onların uğrunda hayatlarını seve seve verdikleri davayı, hiçbir taviz vermeden sonuna kadar savunacaktır. (FP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, konunun pratik bazı noktalarını ifade etmek istiyorum. Yirmibeş yıldan beri Yunanlıların tahriki, teşviki, gayretiyle Batı'da, yavaş yavaş yavaş, bu Barış Harekâtının sebepleri unutturularak, son gelinen durumla ilgili, bir ölçüde, materyalist çözümler nasıl elde edilir, buna yönelik bir hava meydana geldi.

Biraz önce konuşmamı dikkatle dinlediğim Sayın Denktaş, çok önemli olan bir şey söyledi: "Biz, bu meseleleri her zaman anlatmalıyız." Bana göre, Türkiye, elbette, güçlü bir ülke olarak Kıbrıs'a sahip olabilir, oluyor da, olacak da; ancak, milletlerarası camiada devamlı bizim aleyhimize gelişen bir durum var. Bunun bir tek sebebi var: Biz, bu camiada elimizden geldiği kadar -daha fazlasını yapabileceğimizi bildiğim için söylüyorum- bu meseleleri anlatmıyoruz, anlatamıyoruz ve öyle bir hava meydana geliyor ki, yüzdeyüz haklı olduğumuz halde, sanki haksız bir işin peşindeymişiz, haksız bir işi kovalıyormuşuz gibi bir duruma düşüyoruz; bunların anlatılması da çok kolay.

Birçok konuşmacı haklı olarak temas etti; bir Yugoslavya olayını hepimiz biliyoruz: Çeşitli etnik gruplar, bir arada yaşamaları imkânı olmadığı için çatışmalara girdiler; bu çatışmalar neticesinde Bosna-Hersek'te yaşananları, toplukatlamları biliyoruz; sonradan sonradan çıkan bu toplumezarları hepimiz biliyoruz. Bosna-Hersek'te olan şey aynı şekilde yine tekrarlandı; Kosova'da olan nedir; aynı şeydir. Şimdi, Batı -Bosna-Hersek'te, Kosova'da, yarı, Sancak'ta olacak- bütün bunlara karşı onları önleyemiyor; huzur ve barış içinde bir düzeni sağlayamıyor; neticede bir noktaya geldikten, katliamlar belirli boyutlara ulaştıktan sonra müdahale ediyor, sonunda diyor ki: "Mademki, birlikte yaşayamayacaksınız, öyleyse ayrılın." Hadi, Bosna-Hersek kurulsun, bir ayrılık olsun... Şimdi, Kosova'ya bir bağımsızlık verilmesi için çalışmalar yapıyor -henüz, çözülmedi tabii- "siz, birlikte yaşayamayacaksınız, orada da bağımsız olun." E, peki, biz, niçin şimdi, bu Batı ülkelerinin bir arada oluşturmaya çalışarak -çok kan döktüldükten sonra, iki tarafın savaşından sonra- ulaştıkları noktayı yirmibeş sene önce gördüysek, oluşturduysak, neden acaba buna karşı haklı bir davayı savunamıyoruz?! Argümanlarımızın güçlü olması yetmiyor ki!.. Haklı olmamız yetmiyor ki!.. Milletlerarası camiada bunların -Sayın Denktaş'ın o sözüne çok önem verdiğimi bir kere daha tekrar ediyorum- devamlı anlatılması lazım, devamlı bunların ortaya konulması, bu gerçeklerin gösterilmesi lazım.

Biz, Kıbrıs'a, Kıbrıs'ı işgal etmek için gitmedik. Bizden önce Birleşmiş Milletler gitti; gitti, uğraştı, çırpındı, didindi; kan akması devam etti, katliamlar devam etti; toplukatlamlar o noktaya geldi ki, başka bir çare kalmadı... Biz, Kıbrıs'a müdahale ettiğimiz zaman, şu anda NATO'nun, Sırp'lara müdahalesinde, Sırbistan'a verdiği zararın milyonda birini vermedik; herkes bunu biliyor. Öyle güçlü durumdayız, öyle haklı durumdayız ki... Ama, güçlü olmak, fikir itibarıyla güçlü olmak, haklı olmak yetmiyor.

Bakınız, birkaç milyon insanın başına gelen olayları halledilebilmek için korkunç bir hava sağaşı yürütüldü, korkunç bir tahribat yapıldı. Biz, onu birkaç günde tatlı tatlı hallettik; ölen insanların sayısı da, yok diyebilirsiniz, 500 kişi öldüyse buna bir şey denmez; keşke o da olmasaydı.

Bunu şunun için söylüyorum: Biz, bir barış harekâtından sonra dünyanın önemli bir bölgesinde barışı oluşturduk; Kıbrıslı mücahit kardeşlerimizle Türkiye elbirliğiyle barışı oluşturdu; yirmibeş senedir, biz bunu ortadan kaldıralım, tekrar Kosova'ya, Bosna-Hersek'e dönecek bir statü getirelim diye çırpınıyor. Bu, kabul edilebilir bir şey değil; kabul de etmiyoruz. Yüce Meclis sapa-sağlam, hiçbir zaman da buna taviz vermeyecek ölçüde bu davanın arkasında; ama, gene aynı noktaya geliyorum, bunu yeterince anlatabilmemiz lazım; maalesef, bu noktada istenilen şeyler yapılmıyor; bundan sonra, herhalde yapmamız lazım.

Şimdi, birkaç nokta var ki, onu bütün dünyaya bizim ifade etmemiz gerekir. Bunlardan bir tanesi; gerek Birleşmiş Milletlerde gerek Avrupa Konseyinde gerekse Kuzey Atlantik Asamblesinde -ben, bir üyesi olarak 1991 yılından beri bulunuyorum- başlangıçta, şunu ortaya koyarak başlıyorlar: Bir Kıbrıs vardır, bir Kıbrıs devleti vardır; bu Kıbrıs devleti -Rumları kastederek- esas muhataptır; orada yaşayan Türkler de vardır; Türkler de o Kıbrıs devleti içerisinde bir azınlıktır. Biz, bu azınlığa da bazı haklar tanıyalım. Bu, bilinerek yapılıyor, bilmemek mümkün değil. Olayları herkes gayet iyi biliyor. Bir defa, böyle bir hareketle, Kıbrıs'ta, iki devlet arasında -iki devlet derken, benim kastım, Türkiye ile Yunanistan değildir- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti ile Güney Kıbrıs yönetimi arasında, eşit şartlarla masaya oturulup görüşmeler yapılmadan, bu çözümün ortaya konulması mümkün değildir, kabul edilmesi mümkün değildir.

Şimdi, benim, yıllarca -Sayın Denktaş takip ettiği için biliyor- Kıbrıs konusuyla başlangıçtan gelen özel ilgim itibarıyla, bu Meclis kürsülerinde de, ta o günden beri birçok konuşmalarda şunu söyledim: Eşit şartlarla masaya oturmak için davet edilmeden, Sayın Denktaş bu görüşmelerde gitmemelidir, kesinlikle gitmemelidir. Geçmiş dönemde, biraz da Türkiye'nin fazla kararlı olmadığı dönemlerde bazı şeyler oldu; ama, şimdi çok iyi bir noktaya geldik; Türkiye de bunu gördü. Zaten, Sayın Denktaş, bunu, bütün ruhunda hisseden değerli bir devlet adamı. Biz, iki devlet olarak çağrıldığımız takdirde, masaya gider oturur, çözüm yaparız. İki ayrı parlamento olacak, çeyrek asırdır iki ayrı parlamento bulunacak, çeyrek asırdır iki ayrı hükümet olacak, çeyrek asırdır bu hükümetlerin bütün kurumları olacak; ondan sonra da "biz, bir çözüm yolu bulalım, müzakereye oturalım ve siz Türk toplumunun temsilcileri olarak gelin, biz de bütün Kıbrıs'ı temsil edelim..." Bunun kabul edilebilirliği de, akılla, mantıkla da hiçbir ilgisi yoktur.

Arkadaşlar, Türkiye, Ada'ya, hakkı hâkim kılmak için çıkmıştır; bunu, herkesin böyle bilmesi lazım. Zülmle, ekonomik baskılarla, çok çeşitli yıldırma, orada yaşayan Türkleri Türkiye'ye ve İngiltere'ye kaçırmanın her türlü baskısı yapıldıktan sonra, bir de toplu temizlik hareketi olduktan sonra, elbette bu hak, herkes için her zaman söz konusu olmasına rağmen, Türkiye, bu hakkı, insan haklarından aldığı cesaretle de yapması mümkünken öyle yapmadı.

Sayın Ecevit'le birlikte, biz, İngiltere'ye gittik; o zamanın İngiliz Dışişleri Bakanıyla görüştük. Bütün bu konuşmalarda söylediğimiz şey, burada bir katliam var, gelin bunu durdurun; durdurabilecekseniz durdurun; durduramayacaksanız, biz bunu durdururuz, durdurmaya mecburuz.

Hiç unutmuyorum, bu soruyu kendisine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Asiltürk, sürenizi uzatıyorum efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - ...Sayın Ecevit'e müzakerelerde rica ettim -Sayın Ecevit, ciddi bir şekilde bu konuları ortaya koyuyorken- dedim ki, Sayın Callaghan'a lütfen şunu da sorar mısınız: Kendileri bu müdahaleyi yapmazlarsa... Bu, milletlerarası hukuktan doğan bir haktır. Bir devlet kurulmuş, İngiltere, Türkiye, Yunanistan bu devletin garantörü. Bu devlet yıkıldığı takdirde, Yunanistan da müdahale edebilir, Türkiye de müdahale edebilir, İngiltere de müdahale edebilir. Eğer, bu devletin yıkılması karşısında "bunun önlenmesi lazım, siz müdahale edecek misiniz; etmeyecekseniz, bizim bu haksızlığı önlememize karşı nasıl bir tavırınız olur" diye yumuşakça bir şey kendisine sorulduğunda, ben, dikkatle yüzüne baktım; insanın sözlü başka şeydir, yüzünün ifadesi biraz daha fazla bir şeydir. Böyle yarı müstehzi bir tavırla "siz bilirsiniz" dedi. Yani, bizim böyle bir şeyi yapacağımıza ihtimal vermedikleri için, kendileri de "ne olacak, orada Müslüman Türkler ölüyor, ölürse ölsün..." Fazla bir önem verdikleri yok. Böyle bir tavır takındı... Sonunda, Türkiye, hakikaten kendisine düşen görevi yerine getirdi ve müdahale etti.

Bugün, hiç vazgeçemeyeceğimiz beş noktayı size ifade ederek sözlerimi bağlamak istiyorum: Birincisi, Türkiye'nin, milletlerarası anlaşmalardan doğan haklarından vazgeçmesi düştünülemez. Biz, her zaman, Kıbrıs'ta garantörüz, böyle de kalacağız; hiçbir şekilde, başka bir zorlamayla, baskıyla yeni bir anlaşma imzalayamayız.

İkincisi, Kıbrıs'ta iki devlet vardır; bu kabul edilmeden çözüm bulunamaz.

Üçüncüsü, müzakere eşit şartlarla yapılır. Müzakerelere eşit şartlarla çağırırsak oturabiliriz; aksi halde, kesinlikle müzakerelere oturamayız.

Bize şu denilmek isteniliyor: "Müzakeredir, kabul edersin, etmezsin; bu müzakereyi devam ettirelim." Halbuki, Kıbrıs Rum yönetiminin, Kıbrıs Devletinin temsilcisi olarak gelip de, biz de, orada azınlık gibi bir masaya oturduğumuz zaman, baştan bütün iddialarımızı ortadan kaldırıyoruz. Fıilen, bu olmayadabilir görüntüsü oluyor. Hayır, kesinlikle böyle bir müzakereye de gidemeyiz. yirmibeş senedir Ada'da huzur var, sükûn var, herkes birbirinin burnunu kanatmadan yaşıyor.

Dördüncüsü, Batılıların, Güney Kıbrıs Rum yönetiminin Kıbrıs'ın tamamını temsil ettiği kabulleri sürdüğü müddetçe, biz, bu müzakerelere de katılamayız. Avrupa Birliğine, onların Kıbrıs'ın tamamını temsil edecek tarzda gitmeleri konusunda da, Türkiye olarak, yapmamız gereken her şeyi yapmak zorundayız. Avrupa Birliğine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini davet etmeleri halinde de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, Avrupa Birliğiyle ilgili -kendileri de gayet iyi biliyorlar, Sayın Denктаş da gayet güzel ifade etti- bu müzakerelere katılmasına rıza gösteremeyiz. Bu müzakerelere Türkiye ile birlikte... Avrupa Birliği müzakerelerine Kuzey Kıbrıs, Türkiye ile birlikte katılırsa katılabilir, onun dışında kesinlikle katılması söz konusu olmamalıdır. Eğer Güney Kıbrıs Avrupa Birliğine girdiği takdirde, şu hakkımızı herkesin teslim etmesi lazım: Kuzey Kıbrıs da, Türkiye ile birleşme konusunda -hiç kimse tereddüt etmesin ki- gerekli adımı atar; Türkiye de, Kuzey Kıbrıs da bu konuda kararlıdır.

Şimdi, bir hatıramı ifade etmeden huzurlarınızdan ayrılmayacağım. 1991 yılında..

MEHMET SAĞLAM (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan...

OĞUZHAN ASILTÜRK (Devamla) – Bitiyor sayın üye; bitiyor...

1991 yılında, ben Kuzey Atlantik Asamblesi üyesi olarak... O zaman Yunanistan'dan gelen parlamenterlerin bir kısmı cunta üyesiydi; cuntaya katılmış -sonra kendilerine parlamenterlik, işte, senatör falan birtakım şeyler vermişler- üyeler vardı. Tabii, bizim belli bir fikrimiz var, onu savunuyoruz. Bana şunu söyledi: "Sizin çok geniş topraklarınız var -onlara göre- çok büyük bir ülkede oturuyorsunuz; yani, ne olacak; Kıbrıs'ta şu bir avuç toprak için bu kadar çırpınmanız neden?" O anda, Allah rahmet eylesin, Genelkurmay Başkanımız Semih Sancar'ın, bir Amerikalı generale söylediği söz aklıma geldi, o anda aklıma o geldi. Sayın Sancar anlatmıştı. Biliyorsunuz, bizim NATO üyesi olmamıza sebep olan asıl olay, Kunuri'deki vesairedeki kahramanlıklardı, ondan sonra bizi NATO'ya üye yaptılar. Bir Amerikalı general, Sayın Semih Sancar'a "biz de güçlü bir orduya sahibiz, bütün savaşlarda da kazanıyoruz; ama, bir şeyi ben çözemedim; nasıl oluyor da Türk askeri gözünün önünde, bile bile ölüme gözünü kırpmadan gidiyor" diye sormuş. Sayın Semih Sancar -çok değerli bir askerimizdi- ona şu cevabı vermiş: "Ben bunu sana anlatsam anlatamam. Lisanslar arasında mefhumlar çok önemlidir; şehitliğin manasını, bunun ulvî değerini, Allah katındaki mertebesini anlatsam anlatamam. Zaten, anlatmış olsam da senin anlayacağını zannetmiyorum." İşte, bu Yunanlılar, Batılılar bizim bu meseledeki durumumuzu anlayamazlar, anlayacaklarını da zannetmiyorum; ama, biz hakkı savunacağız. (FP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan çok teşekkür ediyorum. Değerli arkadaşım sizden de şahıs olarak özür diliyorum; galiba biraz fazla zaman aldım, ona itiraz ettiniz; kusura bakmayın.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına konuşan Sayın Asiltürk'e teşekkür ediyorum.

Özel gündemin son konuşması Van Milletvekili Sayın Kâmrân İnan'ın.

Buyurun efendim. (Alkışlar)

KÂMRAN İNAN (Van) – Sayın Başkan, pek Sayın Cumhurbaşkanını, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kıbrıs Barış Harekâtının yirmibeşinci yıldönümü vesilesiyle bugün tarihi bir günü yaşamaktadır. Bu tarih, yirmibeş yıl önce atılmıştı ve bugünkü oturumla Sayın Cumhurbaşkanımızın huzurlarıyla o tarih üzerine ve onun sağlam temelleri esası üzerine yeni bir tarih atılmaktadır. Bu, aslında, yetmişbeş yıllık cumhuriyetimizin bir dönüm noktasıdır ve en önemli hamlelerinden biridir.

Bu tarihe şekil veren ve bu tarihten gelen iki isim, bugün aramızda bulunmaktadır. Birisi, bütün hayatını Kıbrıs millî davasına vakfetmiş, Dr. Küçük'le beraber bunun bütün mücadelesini vermiş, 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Cumhuriyetinin doğuşundan bu yana başkanlığını yapan ve dünya genelinde Kıbrıs'ın geçilmez savunma hattı durumunda bulunan büyük devlet adamı Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'tır; kendilerini saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar) Diğeri ise, 20 Temmuz 1974'te Barış Harekâtını başlatan ve cumhuriyet tarihimizin en haklı ve en cesur kararını alan hükümetin o zamanki Sayın Başbakanı ve bugün de 57 nci hükümetin Başbakanı bulunan Sayın Ecevit'tir; kendilerini ve hükümetini saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Kıbrıs Adası, tarih boyunca, hiçbir zaman Yunan olmamıştır, hiçbir dönemde Yunan hükümleraltında yaşamamıştır. 1100'lerde İngilizlerin Haçlı seferleri sırasında yerleşikleri bir adadır. Daha sonra bir Fransız asil ailesinin mülkü haline gelmiş; Venedikliler işgal etmiş, 1571'de Osmanlı İmparatorluğu, Türkler, burayı fethetmiş, 50 000'in üzerinde şehit verdiğimiz bir yerdir.

Üçyüz yıl kaldık, 1878'e kadar burada kaldık. Binaenaleyh, üçyüz yıl kaldığımız bir yer üzerinde, Yunanlıların, bizim hoşgörümüz neticesinde orada yerleşmiş olmaktan doğma bir nevi hak iddia etmeleri, tarihte görülmüş bir olay değildir; ama, bu nereden kaynaklanıyor; Yunanistan'ın, 1821 Mora Yarımadası isyanından ve 1829'da devlet haline gelmesinden itibaren, Türkiye aleyhindeki genişleme politikasından. Dört defa toprak büyümesi yapmıştır, dört misli ve aslında, Kıbrıs, bu genişlemenin bir halkası durumundaydı. Türkiye'nin, nihayet, burada bir çizgi, bir hat çekmesi, Yunanlıları ve Kıbrıs Rumlarını bu derece asabileştirmiş bulunmaktadır ve amaçları -Enosis- orayı da almak; orayla yetinecek miydi; hayır. Yetinmedikleri, daha son senelerde, kayalıklara, Anadolunun burnu içindeki Kardak Adasına kadar gelmek iddialarıyla ortadadır. Binaenaleyh, meseleye, bu açıdan bakmak lazımdır.

Değerli milletvekilleri, bütün bu safhalarına geçmeyeceğim; ama, biliyorsunuz, bir Kıbrıs Devleti doğdu 1959, 1960 Zürich ve Londra Anlaşmalarıyla. Bunu kendi eliyle yıkan Rum tarafı oldu. 21 Aralık 1963 Noel katliamı. Bir gece içinde 256 Türkün katledilmesi hadisesi ve onu takip eden dönemde, Meclisten Türk elemanın kovulması, idareden kovulması ve Türklerin, toprakların yüzde 3'ünde, bir getto içinde, denize de çıkışı olmayan bir yaşama mahkûm edilmeleri... Ve hepsinin de yaşam kaynağı anavatan Türkiye olmuştur. Bu zulüm onbir yıl devam etmiştir. İşin garip tarafı, bu onbir yıllık zulme seyirci kalan dış dünya ve bilhassa Batı dünyası, ondan sonraki müdahalelerimizden -ki, milletlerarası anlaşmalardan kaynaklanmıştır; yirmibeş yıldan beri de orada kan dökülmemesini, barış ve dengeyi getiren bir hadisedir- rahatsız olmaktadır.

Daha dün denilebilecek yakın bir tarihte, topraklarının beşte 1'i işgale uğramış; insanların 1,5 milyonu topraklarından kovulmuş Azerbaycan olayını gündemden düşüren dış dünya, yirmibeş yıldır bunu gündemde canlı tutmaya çalışmakta ve son olarak, Köln'de yapılan G-8'lerin gündemine dahi ithal edebilmektedir. Burada, çok üzerinde durulması, düşünülməsi gereken mesajlar vardır ve bunun da cevabının çok açık verilmesi lazım. Bunu hemen arz edeyim: G-8'lerin bunu bildirilerine almalarını ve kullanılan ifadeleri bu kürsüden kıyıyor ve tümüyle reddediyoruz. (Alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bütün çabalara rağmen, karşı tarafın bir türlü enosisiten; yani, Ada'nın tümünün Yunanistan'a bağlanması veya hiç olmazsa, 20 Temmuz 1974 öncesine dönülmesi emellerinden vazgeçmemesi üzerine, Kıbrıs Türk kesimi, çok haklı bir kararla, 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini ilan etmiştir. Bu, çok önemli bir başlangıçtır. Türkiye'den sonra doğan ilk bağımsız Türk cumhuriyeti olmuştur, kardeş cumhuriyet... O gün de selamladık, bugün de selamlıyoruz; ama, bu, bir tarihî gelişimin de müjdecisi olmuştur. 1991'de, bu yüzyılın son imparatorluğunun dağılmasından sonra doğan cumhuriyetler arasında, kardeş Türk cumhuriyetleri bulunmaktadır. Artık onlar yalnız değil, biz yalnız değiliz. Dünyanın, bu gerçeğe, bu açıdan bakması lazımdır. Bizi yalnız olarak görmesinler. (Alkışlar) Bu yönü itibariyle de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bizim gözümüzde özel bir yeri vardır. Türk hürriyetinin ve Türk dünyasıyla buluşmanın ve kavuşmanın ilk adımının atıldığı bir hamle olması itibariyle, tarihimiz bakımından da çok anlamlıdır.

Değerli milletvekilleri, bazı çevreler, yirmibeş yıldır kan akmamasından ve barışın mevcudiyetinden rahatsız olmaktadır ve mutlaka Kıbrıs'ta da bir kan akmasına dönülmesi, oradaki statükonun değiştirilmesi yolunda her türlü tertiplere başvurulmaktadır.

Denenen bütün yolların başarısızlığa uğraması neticesi yeni bir formül ortaya atıldı. O da, Kıbrıs'ın -onların kafasında, yalnız güney değil; tümünün- Avrupa Birliğine tam üye olarak alınması. Bu, tek yönlü olarak düşünülmüş bir plan değildir; bunun, maalesef, içerisinde Avrupa Birliği de bulunmaktadır. Amaç, Avrupa Birliği çerçevesinde bir gizli enosis gerçekleştirmek. Oranın tam üye olmasıyla, insanların ve sermayenin serbest dolaşımı ve Yunanistan'ın gelip tümünü yutması hadisesidir ve gayet de açıktır. Bu olmadığı takdirde Yunanistan'ın peşinde koştuğu emel, kısmî enosis'e yol açacak olan -gizli enosis- Güney Kıbrıs'ın Avrupa Birliğine tam üye yapılması suretiyle kısmen yutulması ve dolayısıyla, kendilerinin bizimle yeni bir cephe, bir komşuluk kurmaları, Doğu Akdenize hitap etmeleri -ki, Büyük Atatürk "Kıbrıs Adası, Akdenize çıkış yolumuz; stratejik önemi dolayısıyla, hiçbir zaman muhasım bir memleketin kontrolüne girmemelidir" demiştir; aradıkları da budur- ve buradan da, Orta ve Doğu Anadolu'ya stratejik bakımdan ulaşabilmeleri... Bu planın ikinci bir safhası var ve son derece kurnazca düşünülmüştü. O da: Güneyin tam üye olarak alınmasından sonra, Avrupa Birliğinin bütün imkânlarını -ki, bugüne kadar da, Avrupa Birliği ve Amerikan Kongresinin bütün yardımları münhasıran onlara gitmekte, Türklere hiçbir şey verilmemektedir- ama, yarın, daha büyük kaynaklar aktarmak suretiyle, bir bakıma -benzetme rahatsız edici olsa bile- Batı ve Doğu Berlin arasında bir benzerlik yaratmak, güneyi, cazibesi son derece yüksek ve kuzeyi bu şekilde yıkmaya ve teslim almaya yönelik bir plan vardır.

Ben, geçen akşam karşılaştığım İngiltere'nin Avrupa İşleri Sayın Bakanına ve Büyükelçisine dedim ki: Bu planı size yaptırmayacağız, bunda başarılı olamayacaksınız, bu yoldaki bütün planlarınızı yıkılacaktır; çünkü, Türkiye, bugün, bu planlara göğüs gerebilecek büyük bir devlettir. (Alkışlar) Bunu, hiç kimsenin unutmaması lazımdır.

Değerli milletvekilleri, bugün, ortaya çok rivayetler atılıyor; işte, G-8'ler böyle yaptı, başka bir başkent -ismini anmayacağım- şu şekilde teşebbüste bulundu ve çeşitli senaryolar... Bunlardan hiç

kimsenin endişesi olmasın; hiçbir yere varılamaz. Bugünkü statükodan hiçbir değişiklik beklememek lazım ve olmayacaktır da. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, yerinde kalacak ve olduğu gibi, Türk Devletini kendi yanında bularak yoluna devam edecektir; onaltıncı yılını doldurmuş, yüzüncü yılını da bininci yılını da doldurmaya devam edecektir. Bunun böyle bilinmesi lazımdır.

Kıbrıs meselesi, aslında, Kuzey Kıbrıs Türk toplumu ve cumhuriyeti bakımından ve Türkiye bakımından halledilmiştir. Ne zaman halledilmiştir; 20 Temmuz 1974'te. Binaenaleyh, dış çevrelerce bu meselenin devamlı gündemde tutulmasına mukabil, bizde de, zaman zaman, Kıbrıs meselesinin dile getirilmesini anlamakta rahatsızlık duyuyor, sıkıntı çekiyorum. Bazı çevreler âdeta bir kompleks duygusu içerisinde "acaba bir yanlışlık mı yaptık, gelip bize yardım etseniz de bunu düzelteyim" der gibi bir hava var. Bundan kesin bir şekilde kurtulmak lazımdır. Gerekeni yaptık; dün yaptık, bugün de yaparız, gerektiği zaman öbür gün de yaparız. Bundan hiç kimsenin de şüphesi olmasın.

Bu açıdan, aslında, biz, geçmişte çok büyük baskılar gördük. Kıbrıs olayları, 74 müdahalesi ve Barış Harekâtından sonra, Amerika'daki Rum lobisinin teşkilatlanmasıyla 5 Şubat 1975'te başlayıp Eylül 1978'e kadar devam eden, Amerikan Kongresinin aldığı ve dostane olmayan bir ambargonun altına alındık. Dört yıl boyu bir santim taviz vermedik; bütün maliyetine rağmen... Batı Avrupa, bize, açık ve gizli ekonomik ambargo uyguladı; krediler kısıldı. Türkiye, ekonomik bakımdan çok büyük darboğazlara girdi. Bunu hep beraber yaşadık. Orada da en ufak bir taviz vermedik. O gün vermediklerimizi, bugünkü dev haline gelmekte bulunan Türk Devletinin vermesini düşünmek ve beklemek, büyük bir hayalperestlik olur. (Alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bazı şeyleri yıkmamızın zamanıdır. Bunu, dün beni ziyarete gelen Avrupa Birliği Ankara Büyükelçisine söyledim. Sizlerde yerleşmiş üç tane düşünce tarzı var, bunu değiştirmeniz lazım. Birincisi, onların İngilizce "highbrow" dedikleri, kaşları yukardan bakmak. Bu devir bitmiştir; göz göze bakarsanız sizinle konuşuruz. Bunu gayet açıklıkla söylüyorum dedim. İkincisi, Türklerin önüne ne verirsiniz kabul eder. Etmez efendim; hakkını ister, kabul eder; onun altında hiçbir şey kabul etmez. Üçüncüsü, Türkler söyler, yapmaz. Yapar efendim ve bunu birçok yerde yaptık; bilhassa Avrupa Birliğine karşı, en onurlu şekilde, 13 Aralık 1997 Lüksemburg kararlarını reddetmekle yaptık ve bu çizgiyi de devam ettireceğiz.

Yine, kendilerine söyledim ki, bundan böyle, Avrupa Birliği, Türkiye'nin önceliği olmaktan çıkmıştır. Biz adım atmayacağız; siz adım atarsanız onu düşünürüz, önümüze getirdiğiniz teklifleri düşünürüz. Ama, bütün bunlarla beraber, ikide birde, şu olursa bu... Yunan Dışişleri Bakan Yardımcısının son bir harika fikri, pazarlık teklifi var; diyor ki: "Türkiye-Güney Kıbrıs'ın demiyor hat-ta- tümünün Avrupa Birliğine girmesine engel olmasın; biz de, onların tam üyeliği üzerindeki veto-muzu çekeriz." Tabii, aslında -bizi, herhalde, çok saf diye düşünüyorlar zavallılar- yani, Avrupa Birliği tam üyeliği sözü çıkacak; ama, gerçekleşmesi belki 3000 yılına kadar gider; ama, bu arada, Kıbrıs'ın tümünü Avrupa Birliğine almak suretiyle Enosis'in tümünü gerçekleştirecek. Bunu benim kabul etmemi, bu pazarlığa oturmamı bekliyor. Buna -kusura bakmasınlar- gülmüştür sadece, gülünür!.. Bu itibarla, değerli milletvekilleri, bunlara alışmak lazım.

Bir Yunan profesörü var; Kisikis'in yazdığı bir Yunan Propagandası kitabı var. Kendisi Türkçe de bilir ve Türkçeye de çevrilmiştir. 1800'lerden başlayarak, Etniki Etery'a'nın kuruluşundan itibaren kendilerinin dünya çapında Türkiye'ye karşı yürüttükleri çalışmalarını ve emellerini çok iyi anlatan bir hadise. Bunu, bütün Türklerin aslında okuması lazım; okullarımızda bunu okutmak lazımdır. Bu, bir realitedir, bir gerçektir ve bunu değiştirmeniz de mümkün değildir. Zaman zaman söylenir; efendim, tabii, barış güzeldir; tabii, bir araya gelmek güzeldir. Dünyanın en sevimsiz kelimesi savaştır ve aslında, orduların birinci vazifesi savaşı kazanmak değil, vazgeçirici gücüyle savaşı önlemektir; ama, karşıdakilerin hesaplarını da hiçbir zaman unutmamak lazım.

Bizim, aslında, millet olarak, aşırı bir iyiniyet tarafımız vardır ve çok defa da, iyiniyetimiz ve âlicenaplığımızın kurbanı olduk. Osmanlı İmparatorluğunun âlicenaplıktan ödediği faturalar çok yüksektir. Eğer, Osmanlı İmparatorluğu, bugün bazı çevrelerin yaptığı, bundan on sene evvel Bulgaristan'da yapılan ve Rumların Kıbrıs'ta, Girit'te vaktiyle yaptıkları gibi asimilasyon ve yabancı unsurları yok etme politikasını uygulasaydı, 450 yılda bir tane Yunanlı kalmazdı... Bir tane kalmazdı... (Alkışlar) Bugünkü dünyada, teknolojinin de bu kadar geliştiği ve insanların âdetta beyinlerinin bilgisayarlarda okunduğu bir dönemde, âlicenaplığın ve aşırı iyiniyetin yeri yoktur. Devletlerarası ilişkilerde sadece gerçekçiliğin yeri vardır, millî menfaatların yeri vardır ve bütün dünyanın bu açıdan meseleye bakması ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın İnan, sürenizi uzatıyorum efendim.

KÂMRAN İNAN (Devamla) – Lütfediyorsunuz Sayın Başkanım.

...Türklerin, artık onurları ve millî menfaatları bahis konusu olduğunda, soydaşlarının hayatı bahis konusu olduğunda hayır diyebileceklerini bilmeleri lazımdır. Hayır demeye başladık ve demeye de devam edeceğiz değerli milletvekilleri; bunun böyle bilinmesi lazımdır diye düşünüyorum. Bu, aslında, başkalarına ters düşmek demek değildir. Bu, başkalarının bizi daha iyi anlamasına yardımcı da olur. Bugüne kadar bunu gereği gibi yaptığımızı söyleyemem; ama, bundan sonra bunu yapacağız ve yapmaya da devam edeceğiz.

Türkiye'nin önüne açılan ekonomik katsayılar ve ekonomik, stratejik ehemmiyet, soğuksavaş döneminde çok daha ileridedir. Yarınki dünyanın enerji koridoru olmak durumundayız. Ortadoğunun vazgeçilmez bir güç ve istikrar merkeziz. Dünyanın Amerika Birleşik Devletlerinden sonra en büyük sayıda ve en güçlü bir ordusuna, silahlı kuvvetlerine sahibiz. Teknolojiyi öğrendik ve öntümüzde 600 milyonluk bir pazar var. Neden çekiniyoruz ve neden gidip de, ben, illa ki, Avrupa Birliğinin önünde diz çökeceğim; hayır değerli milletvekilleri. Aslında, bu vesileyle bütün bunların gözden geçirilmesi lazım.

Burada, biraz sonra Sayın Başkanımız sizin onayınıza sunacak; bütün siyasi partilerimizin, sayın grup başkanvekillerinin ortak imzalarıyla sunduğumuz bir metin var; açıklama okunacak. Onun yoluyla bütün dünyaya ve Türk kamuoyuna vereceğimiz mesaj şudur: Türkiye millî hakları ve menfaatları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetiyle beraber korunacaktır. Adaletle aykırı olan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti haklarını çiğneyecek hiçbir meselenin kabulü mümkün değildir. Aslında, bizim yirmibeş sene evvel yaptığımız hadise, Kıbrıs'a müdahale, yani, etnik ve dinî soykırımı önleme operasyonumuz, yirmibeş sene sonra Kosova'da NATO'nun tümü tarafından gerçekleşti. Demek ki, biz haklıydık; o gün de haklıydık, bugün de haklıyız ve eğer, millî birlik ve bütünlüğümüzü, beraberliğimizi yürütürsek, yarınlarda da, yüzlerce yıl sonra da haklı olacağız.

Son söz olarak şunu huzurunuzda arz ediyorum: Kendi mevcudiyetleriyle bize şeref katan Sayın Cumhurbaşkanı Denktaş huzur içinde dönebilirler; bu Meclis, bu millet, bu devlet, kendilerinin haklı davası arkasındadır ve kalmaya devam edecektir.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına konuşan Sayın İnan'a teşekkür ediyorum.

Kuzey Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle yapılan görüşmeler tamamlanmıştır.

A) ÇEŞİTLİ İŞLER (Devam)

2. — Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü nedeniyle TBMM'de temsil edilen siyasi parti gruplarının, TBMM'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine tam desteğinin kesintisiz ve şartsız devam edeceğine ilişkin müşterek önermeleri

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, siyasi parti gruplarının Başkanlığımıza verdikleri müşterek imzalı bir önerge vardır; okuyorum:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle, 15 Temmuz 1999 tarihinde, özel gündemle toplanmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'ın iştirakleri, hükümet ve siyasi partiler sözcüklerinin katılımlarıyla yapılan toplantı sonunda, aşağıdaki hususların Türk ve dünya kamuoyuna duyurulması kararlaştırılmıştır:

25 inci yıldönümünü idrak ettiğimiz Kıbrıs Barış Harekâtı, Ada'daki Türk varlığına karşı senelerce sürdürülen dinî ve etnik temizlemeye, Kıbrıs Devletini ortadan kaldırarak Yunanistan'a bağlamak teşebbüs ve darbesine karşı yapılmıştır. Yirmibeş yıl sonra, NATO'nun Kosova'da Sırp'lara karşı benzeri bir harekâta girişmiş bulunması, Kıbrıs Harekâtının ne derece isabetli olduğunu göstermektedir.

Yirmibeş yıldan beri Kıbrıs'ta kan akmaması sevindirici gerçeğinin bazı çevreleri âdeta rahatsız ettiğini görmek üzücü olmaktadır. Bu çevreler, devamlı olarak tertipler geliştirmekte, tahriklere başvurmaktadır. Türk tarafı, bütün bu tertip ve tahriklere karşı olumlu ve barışçı tutumunu devam ettirmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye ile beraber, Ada'daki her iki toplumun varlık ve güvenliğini teminat altına alacak, adil ve devamlı bir çözüm bulunması yolunda her türlü gayret ve iyiniyeti göstermiştir. Buna mukabil, Yunan-Rum tarafı, enosis emelinden, 20 Temmuz 1974 öncesine dönmek politikasından vazgeçmemiş, meseleyi ilgili taraflar arasında görüşmekten ziyade, dış güçlerin müdahalelerini davet etmiş, her seferinde uzlaşmayı zorlaştırmıştır. Son olarak, Güney Kıbrıs Rum idaresinin Avrupa Birliği tam üyeliğine başvurması ve bunun karşı tarafça kabul görmesi çözüm yolunu tıkamış, Avrupa Birliği çerçevesinde Yunanistan'ın Güney Kıbrıs'a yerleşmesi kapısını açmıştır. Bunun kabulü mümkün değildir.

Yunanistan'ın dış güçleri Kıbrıs meselesi içine çekmek politika ve çabaları neticesi, son olarak, G-8'ler Köln Zirvesi nihai bildirisinde, Kıbrıs konusuna yer verilmiş, Birleşmiş Milletlere âdeta talimat şeklinde bir çağrıda bulunulmuştur. Bunu, tümüyle kınıyor ve reddediyoruz.

Bugün, Kıbrıs'ta, Rumların, Zürih ve Londra Anlaşmalarını çiğnemeleri, Türk unsurunu yok etmeye çalışmaları neticesi doğmuş, iki ayrı devlet gerçeği bulunmaktadır. Bu gerçeği kabul etmeden, her iki devlete eşit gözle bakmadan herhangi bir çözüm bulmak mümkün değildir.

Güney Kıbrıs'ın tehlikeli bir şekilde silahlandırılması, Yunanistan'a tahsisli askeri hava ve deniz üsleri inşası, Yunanistan ve Kıbrıs Rum tarafının terör örgütü PKK'ya verdiği destek, Ada'da ve bölgede barış ve istikrara yönelik tehditlerdir.

Türkiye'nin Kıbrıs'la ilgili garantörlük hakları ve stratejik menfaatleri daima korunarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin devlet statüsü ve güvenliği dahil, meşru hak ve çıkarlarının aşındırılmasına hiçbir surette müsaade edilmeyecektir.

Kıbrıs Barış Harekâtının bu anlamlı yıldönümünde, barış ve adil, yaşayabilir bir çözüm için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin sürdürdüğü kararlılığı takdirle karşılıyor, destekliyoruz. Millî bir dava olan Kıbrıs konusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine tam desteği, kesintisiz ve şartsız devam edecektir. Bunda en ufak bir şüpheye yer yoktur.

DSP Grubu adına
Fikret Uzunhasan

MHP Grubu adına
Ömer İzgi

FP Grubu adına
İsmail Kahraman

ANAP Grubu adına
Zeki Çakan

DYP Grubu adına
Nevzat Ercan"

(Alkışlar)

Bilgilerinize sunulan ve sizlerce tasvip edilen, ittifakla benimsediğiniz açıkça belli olan bu önerenin gereği, Başkanlığımızca yerine getirilecektir.

Sayın milletvekilleri, "Özel Gündem" görüşmeleri sona ermiştir. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Sayın Cumhurbaşkanı ayrılıyorlar efendim. (Ayakta alkışlar)

Sayın milletvekilleri, şeref misafirimizi uğurladıktan sonra, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçeceğiz.

BEYHAN ASLAN (Denizli) – Sayın Başkan, biz, grup başkanvekili arkadaşlarımızla görüştük... Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü gibi mutlu ve kutlu bir günü konuştuk. 34 üncü Birleşimin bu duygularla kapatılması konusunda biz hemfikiriz. Bu nedenle, görüşmeleri bu noktada sona erdirmek istiyoruz.

BAŞKAN – İttifak var mı efendim?

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Var efendim.

BAŞKAN – Bence de, fevkalade onurlu bir davranış olur; bu mültesna günü böylece kapatmış oluruz, herhangi bir başka gündem maddesiyle işgal etmeden.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Denetim konularını sırasıyla görüşmek için, 20 Temmuz 1999 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati : 18.23

IV. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun ülke genelinde bir ürün yetiştirme planlaması yapıp yapılmayacağına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in yazılı cevabı (7/133)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Hüsnü Yusuf Gökalp tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

28.6.1999

Nazif Topaloğlu
Muğla

1. Turfanda domates, salatalık ve sebze yetiştirilen Muğla bölgesinde ve diğer bölgelerde, üretilen ürünün tüketilmesi ve pazarlanması baz alınarak ülke çapında bir ürün yetiştirme planlaması yapılacak mıdır?

2. Ülkemizde tarım ürünlerinin yetiştirilmesinde de aynı tür bir planlamanın yapılması düşünülmekte midir?

T.C.

Tarım ve Orman Köyişleri Bakanlığı
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Sayı : KDD.S.Ö.1.01/1481

15.7.1999

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Gen. Sek. liği'nin 7.7.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/133-576/02017 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza intikal eden ve Muğla Milletvekili Sayın Nazif Topaloğlu'na ait olan, 28.6.1999 tarih ve 7/133-576 sayılı Yazılı Soru Önergesi ile ilgili bilgiler aşağıya çıkarılmıştır :

Soru : Muğla Bölgesi ile ülkemizin diğer bölgelerinde yetiştirilen turfanda domates, salatalık ve sebze ürünlerinin üretilmesi ve pazarlanması baz alınarak, ülke çapında bir ürün yetiştirme planlaması yapılacak mıdır? Ülkemizde tarım ürünlerinin yetiştirilmesinde de, aynı tür bir planlama yapılması düşünülmekte midir?

Cevap : Ülkemiz örtüaltı yetiştiriciliğinin; günlümüz şartlarına göre, teknik olarak yeniden disipline edilmesi, geliştirilmesi ve teşvik kapsamına alınması amacıyla Bakanlığımızca, "Seracılık Proje Taslağı" hazırlanmıştır. Projenin amaçlarından biri, ürün planlaması olup, Muğla İli de proje uygulama alanı içinde bulunmaktadır. Söz konusu proje; Bakanlığımızın 2000 yılı yatırım programına alınması için, ön proje formu hazırlanarak, D.P.T. Müsteşarlığına sunulacak hale gelmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hüsnü Yusuf Gökalp
Tarım ve Köyişleri Bakanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

34 ÜNCÜ BİRLEŞİM

15 . 7 . 1999 PERŞEMBE

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1. — Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle açılacak görüşme.

3

S E Ç İ M

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Yozgat Milletvekili İlyas Arslan ve 20 arkadaşının, Yozgat İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1) (1)

2. — Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün ve 23 arkadaşının, esnaf ve sanatkarların sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2) (1)

3. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, THY'nın zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Ana-

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

Yasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3) (1)

4. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 22 arkadaşının, BAĞ - KUR'un içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4)

5. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, DDY'nın zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5)

6. — Bursa Milletvekili Ali Rahmi Beyreli ve 20 arkadaşının, amatör sporun sorunlarının araştırılarak aksaklıkların tespit edilmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6)

7. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, eğitimin sorunları ile uygulanan eğitim politikalarının araştırılması ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/7)

8. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, yumurta üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/8)

9. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, ithal kömür uygulamasının yeniden değerlendirilmesi ve kömür üreticilerinin içinde bulunduğu durumun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/9)

10. — Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır ve 31 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10)

11. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11)

12. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, Emekli Sandığı'nın sorunlarının araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirlerin

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)

13. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın daha etkin kullanımını sağlamak ve komşu ülkelerle olan su sorununa çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)

14. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, trafik kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/14)

15. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, işsizlik ve yoksulluk sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)

16. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, köylerin sorunlarının araştırılarak köy kalkınması ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)

17. — Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 36 arkadaşının, telefonların yasa-dışı olarak dinlendiği iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

18. — İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak ve 23 arkadaşının, bazı basın kuruluşlarının kamu imkânlarından baskı kurmak suretiyle yararlandıkları iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

19. — İstanbul Milletvekili Azmi Ateş ve 43 arkadaşının, THK yönetimi hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

20. — Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 21 arkadaşının, erozyonun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)

21. — Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 35 arkadaşının, hayvancılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

22. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 19 arkadaşının, tarım sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)

23. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, yerel basının sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)

24. — İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 21 arkadaşının, üniversite giriş sınavının ülke gerçeklerine uygun olup olmadığı ve soru kitapçıklarının çalınması olayı ile Meteksan firmasına yapılan ödeme arasındaki bağlantıların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/24)

25. — İzmir Milletvekili Atilla Mutman ve 24 arkadaşının, Ege kıyılarındaki baltık çiftliklerinin neden olduğu zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)

26. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 23 arkadaşının, ilköğretim okullarının içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

27. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 23 arkadaşının, Uluslararası Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI)'nın ülkemiz açısından doğabilecek etkilerini araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

28. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 22 arkadaşının, üniversiteler ve YÖK hakkında ileri sürülen iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/28)

29. — Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, ÖSS sorularının ihalesiz olarak bir firmaya verildiği ve bazı öğretim üyelerinin çocuklarının üniversitelerin yüksek puanlı bölümlerine yerleştirildikleri iddialarını araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/29)

30. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 23 arkadaşının, ülkemizde yaşanan ekonomik krizin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin be-

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

lirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

31. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, üniversite kurulacak illerin tespiti ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

32. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Erzincan ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

33. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kriterler konusunda Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1)

34. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 arkadaşının, bankacılık sektörünün sorunlarının ve devlete devredilen bankaların batış nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

35. — Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 23 arkadaşının, Osmanlı Devletinin kuruluşunun 700 üncü yıldönümü konusunda Anayasanın 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/2)

36. — İzmir Milletvekili Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

37. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar konusunda Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/35)

38. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İctüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/36)

39. — Amasya Milletvekili Akif Gülle ve 21 arkadaşının, Amasya ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜMELER**

ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

40. — Sivas Milletvekili Abdülfatih Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

41. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

(1) *Hükümet bulunmadığından bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.*

SÖZLÜ SORULAR

1. — Tekirdağ Milletvekili Bayram Fırat Dayanıklı'nın, Tekirdağ'da buğday alımları için geçici alım istasyonları kurulmamasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/17) (2)

2. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa - Gaziantep otoyolu inşaatına ve Şanlıurfa - Akçakale karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/19) (2)

3. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, 1999 bütçesinden Şanlıurfa Köy Hizmetlerine ayrılan ödenek miktarına ve bazı köylerinin yol ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/20) (2)

4. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İlinin kültür merkezi ihtiyacına ve turistik değeri olan bazı mağara ve harabelerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/22) (2)

5. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Toplu Konut İdaresince Şanlıurfa'da uygulamaya konulan konut projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/24) (2)

(1) *Bir birleşimde cevaplandırılmamıştır.*

(2) *İki birleşimde cevaplandırılmamıştır.*

SÖZLÜ SORULAR

6. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, yurt dışındaki işçilerimizin sorunlarına ve alınacak önlemlere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/27) (2)
7. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silah sanayiinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/28) (2)
8. — Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir İline bağlı köy yollarından kaçının asfaltlandığına ve asfaltlanmayan yollara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/30) (2)
9. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa il merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/34) (2)
10. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun Gelemen Tarım İşletmesi Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/35) (2)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

- × 1. — Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/301) (S. Sayısı : 22) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)
- × 2. — Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Gözden Geçirilmiş)'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/263) (S. Sayısı : 23) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)
- × 3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezleri Kurulması ve Bu Merkezlerin Faaliyeti Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/366) (S. Sayısı : 24) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)
- × 4. — Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Arasında Serbest Ticaret Alanı Anlaşması ve İlgili Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/340) (S. Sayısı : 25) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 5. — EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/339) (S. Sayısı : 26) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

× 6. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/278) (S. Sayısı : 27) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

× 7. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/282) (S. Sayısı : 28) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

8. — Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/409) (S. Sayısı : 29) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

× 9. — Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/317) (S. Sayısı : 30) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

× 10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/284) (S. Sayısı : 31) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

× 11. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasına Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı : 32) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

× 12. — Dünya Sağlık Teşkilâtı Anayasasının 24 ve 25 inci Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/280) (S. Sayısı : 33) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999)

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.